

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888. Andra Kammaren. N:o II.

Fredagen den 24 februari

kl. $\frac{1}{2}$, 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 17 innevarande februari.

§ 2.

Till kammaren hade inkommit två så lydande protokoll:

1:o. 1888 den 22 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr borgmästaren *Eskilander Thomasson* 47 röster
» härads höfdingen *Sebastian Oskar Gustaf Bergius* 1 röst;

till följd hvaraf herr borgmästaren *Eskilander Thomasson* blifvit till Riksdagens justitieombudsman utsedd.

C. Fr. Wærn.

Alfred Piper.

J. Smedberg.

Hans Andersson.

2:o. 1888 den 22 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr revisionssekreteraren *Magnus Wilhelm Huss* 44 röster
» härads höfdingen *Carl Birger Hasselrot* 4 » ;

till följd hvaraf herr revisionssekreteraren *M. W. Huss* blifvit till Riksdagens justitieombudsmans efterträdare utsedd.

C. Fr. Wærn.

Alfred Piper.

J. Smedberg.

Hans Andersson.

Efter uppläsande häraf beslöt kammaren att om de sålunda försiggångna valen underrätta Riksdagens kanslideputerade, hvilka skulle anmodas att uppsätta förslag till såväl förordnanden för de valde som skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om valens utgång; och lades protokollen derefter till handlingarne.

§ 3.

Efter föredragning af herr *E. W. Wretlinds* i senaste sammanträdet bordlagda motion, n:o 170, hänvisades densamma till behandling af kammarens tillfälliga utskott n:o 1.

§ 4.

Föredrogos och bordlades för andra gången:

statsutskottets utlåtande n:is 18, 19, 20, 21, 22 och 23;

lagutskottets memorial och utlåtanden n:is 15, 16, 17 och 18; samt

andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1.

§ 5.

Afgåfvos nya motioner:

af herr *A. P. Danielson*:

n:o 171, om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om utgifvande af en statstidning för legala tillkännagifvanden m. m.; och

n:o 172, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande af ändrade bestämmelser rörande grunderna och sättet för markegångsprisens bestämmande; samt

af herr *A. Gumælius*, n:o 173, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändringar i universitetens statuter.

Dessa motioner bordlades.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

statsutskottets utlåtanden:

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *andra* hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet;

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens *tredje* hufvudtitel; och

n:o 24, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker, samt angående vilkoren för sådana statsbidrags åtnjutande;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 19, i anledning af väckt motion om ändring af § 11 i ansvarighetslagen för statsrådets ledamöter;

n:o 20, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 2 § utsoekningslagen; och

n:o 21, i anledning af väckt motion om upphäfvande af gällande lagbestämmelser i fråga om morgongåfva; samt

andra kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1 (i samlingen n:o 2) i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af föreskrifter till förekommande af kreaturs innebrännande.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{2}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Lördagen den 25 februari

kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 18 i denna månad.

§ 2.

Efter föredragning af de i gårdagens sammanträde aflemnade motioner hänvisades

herr *A. P. Danielsons* motioner, n:is 171 och 172, till kammarens tillfälliga utskott n:o 4, samt

herr *A. Gumælius'* motion, n:o 173, till tillfälliga utskottet n:o 1.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

statsutskottets utlåtanden n:is 3, 4 och 24;

lagutskottets utlåtanden n:is 19, 20 och 21; samt

andra kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1 (i samlingen n:o 2).

§ 4.

Till afgörande förelåg till en början lagutskottets utlåtande n:o 13, i anledning af väckta motioner i fråga om förnyelse af inteckning samt om vitsord åt fastighetsbok vid utfärdande af gravationsbevis.

Punkten 1.

Bifölls.

Angående ändrade bestämmelser i fråga om inteckningsfornyelse. I *punkten 2* hemställde utskottet i anledning af inom Andra Kammaren af herrar *Lasse Jönsson* och *M. Dahn* i ämnet väckta särskilda motioner, n:is 9 och 10, att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke nu gällande bestämmelse, att inteckning för fordran skall, för att bibehållas vid gällande kraft, förnyas inom tio år från inteckningens beviljande och sedermera inom tio år från hvarje förnyelse, må kunna upphävas, samt, derest sådant finnes kunna ske, vidtaga åtgärder för en lagförändring i omförmälda syfte.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Berg i Eksjö: Efter min öfvertygelse öfverskattar man å ena sidan alltför mycket den fördel, som borttagandet ur lagstiftningen af skyldigheten till inteckningsförnyelse inom tio år skulle medföra, men förbiser å den andra den olägenhet och de vådor, som skulle uppkomma genom det så kallade mortifikationsförfarandet eller det förfarande, som tillåter en intecknings dödande utan uppvisande af originalhandlingen, och hvilket förfarande skulle blifva en ovilkorlig följd af inteckningsförnyelsens upphäfvande. Vål är sant, att det är förenadt med kostnad och besvär att få en inteckning förnyad, och vål är det att hoppas, såsom jag äfven tror, att man med tillförsigt kan göra, att det skulle vara för fastighetskrediten stärkande, om förnyelsetvänet borttoges, men man får å andra sidan noga öfverväga, huruvida icke fastighetskrediten möjligen i ett hänseende skulle komma att lida genom detta mortifikationsförfarande. Det ligger nemligen onekligen en våda för en inteckningshafvare deri, att den inteckning, som han har i sin hand, kan komma att af domstol dödas endast efter en stämning i allmänna tidningarne, hvilka han har svårt att så noga följa och studera. Det finnes sålunda efter min uppfattning skäl, som tala både för och emot, men jag tror likvisst efter öfvervägande af dessa och flere skäl, att jag för min del kan stanna vid den öfvertygelsen, att man nu borde kunna skrida mot det afsedda målet att få skyldigheten att inom tio år förnya inteckningar borttagen. Jag tror äfven, att lagstadgandet är tidsenligt, och att, då det kunnat genomföras och efterleivas i en stor del andra länder, det ock hos oss skall kunna vinna sin tillämpning.

Jag vill emellertid föreslå eller åtminstone uttala tanken om en medelväg i detta hänseende, icke något positivt förslag, utan endast en tanke, som jag vill framhålla, för så vidt densamma skulle befinnas användbar. Jag har nemligen tänkt mig saken så, att man skulle kunna *borttaga den obligatoriska skyldigheten* att inom hvar tionde år förnya penninginteckningar, hvilka sålunda skulle kvarstå och gälla, intill dess de blifvit på ett eller annat sätt dödade, men att på samma gång, som man borttog denna obligatoriska skyldighet man likväl borde *bibehålla rättigheten* för den, som funne det vara med sin fördel och säkerhet öfverensstämmande, att låta vidtaga denna förnyelse. Härigenom skulle en del fördelar kunna vinnas. En penninginstitution, t. ex. en hypoteksförening, som har en ombudsman, den der är i tillfälle och har till åliggande att noga följa de ediktalstämningar, som förekomma i de allmänna tidningarne, en sådan penninginstitution skulle icke behöfva förnya några inteckningar. Likaså, om en fastighetsegare sjelf, såsom ofta händer, innehar inteckningar i sin gård, så skulle icke heller han behöfva låta förnya dem, ty de fortföre i alla fall att gälla; och detsamma skulle kunna tillämpas för hvar och en inteckningshafvare, som kände gäldenären, dennes redbarhet och pålitlighet, och således kunde lita på att denne icke vidtoge några åtgärder för att obehörigen få inteckningen dödad. Men å andra sidan, då hvarje inteckningshafvare icke kunde vara i tillfälle eller ock funne det besvärligt att granska

Angående
ändrade
bestämmelser
i fråga om
intecknings
förnyelse.
(Forts.)

Angående ändrade bestämmelser i fråga om intecknings förnyelse.
(Forts.)

dessa ediktalstämmingar angående inteckningars dödande, så finge en sådan inteckningshafvare vidkännas besväret och kostnaden att låta förnya sin inteckning inom utgången af de tio åren. Denna af mig nu antydda medelväg förutsätter emellertid det stadgandet att en inteckning efter ediktalstämnings utfärdande icke finge dödas förr än efter tio år från meddelandet eller förnyelsen

Jag har, som sagdt, icke velat framställa något positivt förslag, utan blott framhålla denna tanke, för det fall att den skulle befinnas användbar.

För att emellertid få det afsedda önskningsmålet genomfördt fordras, så vidt jag kan se, *två förutsättningar*, nemligen *i första rummet*, att fastighetsböckerna och således äfven inteckningsböckerna skola hafva ovilkorligt vitsord och vidare *i andra rummet*, att inteckningsböcker, sedan de fått ett sådant ovilkorligt vitsord, skola hafva blifvit förda i hela vårt land under tio års tid. Förr än dessa förutsättningar blifvit uppfyllda, kan jag icke tro, att det blir möjligt att införa den föreslagna förändringen, men derefter böra inga hinder förefinnas för dess genomförande. Herr talman, jag tillstyrker bifall till utskottets förslag

Herr Dahn: Då den föregående talaren tillstyrkt bifall till utskottets förslag, har jag icke vidare att tillägga, utan får äfven för min del yrka bifall dertill.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 5.

Angående ändringar i 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § strafflagen.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 14, i anledning af väckt motion om ändringar i 130 § konkurslagen samt 23 kap. 3 § strafflagen.

I berörda, af ledamoten af Andra Kammaren herr *G. Berg* i Eksjö afgifna motion, n:o 100, var föreslaget:

att Riksdagen ville för sin del besluta följande förändrade lydelse af 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § 1 mom. strafflagen, nemligen:

130 § konkurslagen.

Har gäldenär visat uppenbar vårdslöshet mot sina borgenärer derigenom att han:

till sitt hushåll eller sina personliga utgifter använt eller på spel eller andra dermed jemförliga företag, der utgången berott af ren tillfällighet, förlorat, eller genom vingleri i vaxelrörelse eller lätt-sinnigt ingångna ansvarighetsförbindelser ådragit sig förlust af eller äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar — — —

25 kap. 3 § 1 mom. strafflagen.

Pröfvas gäldenär hafva visat uppenbar vårdslöshet emot sina borgenärer derigenom

1. att han till sitt hushåll eller sina personliga utgifter använt, eller på spel eller andra dermed jemförliga företag, der utgången berott af ren tillfällighet, förlorat, eller genom vingleri i vexelrörelse eller lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser ådragit sig förlust af eller äfventyrat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar — —

Angående
ändringar i
150 § kon-
kurslagen
och 23 kap
3 § straff-
lagen.
(Forts.)

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte vinna Riksdagens bifall.

I fråga härom anförde:

Herr Berg i Eksjö: De motiv, som föranledt mig att framställa den af utskottet afstyrkta motionen, grunda sig på min bestämda öfvertygelse, att den nuvarande lagstiftningen ej är för sitt åsyftade ändamål tillräckligt verksam. Lagen stadgar nu, att den i konkurs komne gäldenär, som genom lättsinnigt ingångna ansvarsförbindelser förlorat belopp, som icke stått i skäligt förhållande till hans ställning eller tillgångar, skall anses såsom vårdslös emot sina borgenärer. I detta uttryck »förlorat» tror jag för min del icke innefattas någon fullt exakt bestämmelse. Mången, som råkar i konkurs, har nemligen då ännu icke hunnit förlora de belopp, för hvilka han iklädt sig betalningsansvarighet; och, såsom jag tagit mig friheten säga i motionen, brottsligheten bör i det fallet, så fort beloppet blifvit äfventyradt, anses lika stor som i det andra fallet, då beloppet blifvit förlorat, åtminstone ur en synpunkt. Med ett exempel ber jag att få belysa, huru föga verksamt det nuvarande lagstadgandet ter sig. Jag har i min motion talat om en gäldenär, som, då han afträdde sin egendom till konkurs, egde tillgångar till belopp af 30,000 kronor, men häftade för långt större skulder och dertill iklädt sig borgensförbindelser till belopp af 300,000 kronor. Jag vill fasthålla detta exempel och försöka visa, huru svårt det är att i sådant fall få den nuvarande lagbestämmelsen tillämplig. Jag kallar gäldenären, som inlemnade denna stat, för A., och förutsätter, att han ingått löftesansvarighet för tre personer: B. C. och D. till belopp af 100,000 kronor för dem hvar. Alla fyra råka på samma gång i konkurs — ett förhållande, som numera inträffar så ytterst ofta, då gemensamma förbindelser medföra gemensamt fall — men A. har, då han råkar i konkurs, ej ännu förlorat ett enda öre på B., C. eller D., och man vet heller icke med juridisk visshet, om han kommer att förlora något, ty det finnes — och jag har sjelf varit i tillfälle att se det — konkurser, hvilkas utredning varit så gynsam, att borgenärerna fått full liquid och det ändå blifvit tillgångar öfver. Men äfven om detta hör till de sällsynta undantagsfallen, så är det dock ingen juridisk visshet, att A. skall förlora på B., C. eller D., och därför går A., som gör konkurs med ofvan anförda ekonomiska ställning, fri från allt ansvar. Lagen skyddar honom: han har vid

Anående konkursens början ännu icke förlorat något belopp, som ej stått i ändringar i skäligt förhållande till hans tillgångar och hans ställning; och då 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § strafflagen. vara preskriberad.

(Forts.)

Det är derför jag tänkt, att man borde genom den föreslagna förändringen fastslå denna grundsats i vår lagstiftning: »*äfventyra* icke genom lättsinnigt ingångna borgensförbindelser belopp, som icke stå i skäligt förhållande till edra tillgångar eller er ställning, ty om ni det gör och om ni råkar i konkurs så anses ni hafva handlat vårdslöst emot edra borgenärer». Jag tror för min del, att denna grundsats ej kan anses oriktig eller sträng, och jag ber särskildt få påpeka, att i bestämmelsen för straffbarheten ingår, att ansvarighetsförbindelserna skola vara, såsom det redan nu heter, *lättsinnigt* ingångna.

I denna ordning skall jag be att få något bemöta de skäl, på hvilka lagutskottet stödt sitt afstyrkande af min motion.

I främsta rummet möter det skäl, att det ifrågavarande förfarandet, d. v. s. ingåendet af borgensförbindelser, skulle vara straffbart, först då det medför en verklig rättskränkning. Ja, mine herrar, jag påstår, att i det fall jag nu berört, nemligen ett lättsinnigt äfventyrande af belopp, som ej stå i skäligt förhållande till ens tillgångar och ställning, är en dubbel rättskränkning för handen. Det är en rättskränkning först emot egna borgenärer, i ty att den egendom, som borde vara afsedd att betäcka dessas fordringar, användes på ett helt annat sätt, nemligen på löftesförbindelser för tredje man, och vidare en rättskränkning emot den person, hos hvilken borgen ingåtts, ty denne bör ega rätt att fordra, att bakom borgensförbindelsen, likasom bakom hvarje ord, står en man, som kan uppfylla sina förpligtelser, och här är detta icke fallet. — Rättskränkningen har visserligen icke medfört någon skada, men jag ber att särskildt få betona, att vår lag talar om många straffbara rättskränkningar, äfven der någon skada icke inträffat. I detta hänseende förtjenar påpekas, att, om förman i uppbördsverk lånar medel af underordnad uppbördsman, så är straffet för den öfverordnade uppbördsman afsättning eller förlust af embetet på viss tid, ändå att medlen icke hörde till uppbörden. Och vidare: förskingring af tjänsteman anförtrödda medel medför straff, äfven om det förskingrade genast ersättes. Således finnas i vår lag såsom straffbara omtalade, äfven rättskränkningar, af hvilka skada icke skett.

Det andra skälet, som lagutskottet åberopar, är det, att »en sådan särskild stränghet mot den, som lättsinnigt ingått borgensförbindelser, synes i sjelfva verket så mycket mindre befogad, som åtagandet af dylika förbindelser ju ofta föranledes af en godtrogenhet och önskan att hjälpa andra.» Ja, mina herrar! — väl har jag hört, att ren godtrogenhet och önskan att hjälpa andra äro sådana omständigheter, som vår lag kallar »förmildrande», i motsats till mogen öfverläggning och förut fattadt uppsåt att gå svikligt eller oredligt till väga, men att dessa motiv skulle anses såsom sådana grunder, de der helt och hållet skulle upphäfva straffbarheten, det har jag icke tänkt mig.

Det tredje skälet lagutskottet anfört mot min motion, är det, att tillämpningen af en sådan föreskrift, som den föreslagna, skulle blifva förenad med betydande svårigheter. Det kan väl hända, att pröfningen kunde vara förenad med vissa svårigheter, det vill jag icke bestrida, men därför må man icke sky tillbaka, ty domaren får väl underkasta sig svårigheterna, och jag tror, att svårare uppgifter äro redan på honom ställda, än den, som skulle ligga i en sådan pröfning, huruvida en gäldenär äfventyrat ett belopp, som icke stått i skäligen förhållande till hans tillgångar eller ställning.

Angående
ändringar i
130 § kon-
kurslagen
och 23 kap.
3 § straff-
lagen.

(Forts.)

Det finnes ännu ett skäl, som lagutskottet anför, nemligen det, att »redan vid en borgensförbindelses ingående omständigheterna gjort densamma i någon mån äfventyrlig.» Ja, det ligger, så vidt jag förstår, i begreppet borgensförbindelse, att en sådan är under alla förhållanden äfventyrlig. Och jag har sett exempel på borgensförbindelser för personer, hvilkas solidaritet, när förbindelserna ingingos, varit satt utom allt tvifvel, men hvilka förbindelser likväl ledt till förlust. Ty uti begreppet af all borgen ligger ovilkorligen en äfventyrlighet.

Slutligen säger lagutskottet, att den, som ingått borgen, dervid kan hafva hyst den förutsättning och förhoppning att medborgesmännen skulle kunna betala sin andel, den del, som efter hufvudtalet skulle belöpa sig på hvar och en af dem. Ja, detta kan vara tillämpligt i fråga om prorataparte-borgen men alldeles icke, då det är fråga om solidarisk borgen eller sådan, i hvilken löftesmännen iklädt sig betalningsansvarighet en för alla och alla för en.

Jag vill nu blott tillägga några ord. Det är en allmänt känd och erkänd sanning, att borgenssystemet är en kräfts-kada för hela vårt land. Den tanken har jag hört äfven här i denna kammare uttalas och lemnas obestridd; jag hörde det vid tulldebatten och har äfven hört det vid andra tillfällen. Vid sådana förhållanden bör och måste något korrektiv vidtagas. Detta är lagstiftarens skyldighet och ett kraf, från hvilket han icke bör eller får frigöra sig.

Frågan har fallit i Första Kammaren — jag vet det — men detta anser jag icke böra hindra Andra Kammaren att uttala ett kraftigt varningsord. Och jag tror, att vår nation behöfver det varningsordet, som skulle ligga i bifall till denna motion, det varningsordet: »äfventyra icke genom lättsinnigt ingångna borgensförbindelser belopp, som ej stå i skäligen förhållande till din ställning eller dina tillgångar, ty om du det gör och råkar i konkurs, så blir du ansedd såsom vårdslös gäldenär!» Ett sådant varningsord skulle, äfven om lagförslaget nu icke genomföres, efter hvad jag tror, på lämpligt vis förmedla öfvergången till ett blifvande lagstadgande i detta syfte. Jag tager mig alltså dristigheten att yrka och hemställa, att kammaren, med afslag å lagutskottets betänkande, måtte bifalla motionen, och jag ber att få säga, att icke något rättshafveri föranleder mig att framställa detta yrkande, utan är det min innerliga öfvertygelse, att ett sådant uttalande verkligen är ett ord i sinom tid.

Herr Lilienberg: Motionären har yrkat bifall till sin motion. Jag ber att, mot hvad han anfört, få återropa de skäl, som lagut-

Angående
ändringar i
130 § kon-
kurslagen
och 23 kap.
3 § straff-
lagen.

(Forts.)

skottet har uppstått i sitt betänkande. Jag har verkligen icke något att tillägga till dessa skäl. Motionären yrkar, att en gäldenär, som lättsinnigt ingår borgensförbindelser och derigenom *äfventyrar* förlust, skulle drabbas af strafflag, äfven om icke någon förlust har för honom inträffat. Lagutskottet har ansett, att ett sådant förhållande ligger inom det moraliska området och icke bör falla under strafflag. Gränsen är visserligen svår att uppdraga mellan dessa båda områden; men här ansåg lagutskottet, att det var ganska tydligt, att strafflagen icke borde ingripa. Motionären har menat, att bifall till motionen i denna kammare skulle utgöra en varning. Jag tillåter mig uttala den åsigten, att kammarens uppgift icke är denna, utan kammaren har att pröfva de förslag, som framläggas, till nya lagar eller till ändringar i nu bestående och deröfver uttala sig.

Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herr Ivar Månsson: Jag skall be att få instämma, icke allenast i herr Bergs motion, utan äfven i hans nyss hafda anförande. Det är nemligen min öfvertygelse, att, om vi hade haft en sådan lagbestämmelse som den nu föreslagna för 10 år sedan, de ekonomiska förhållandena för många skulle hafva varit helt andra, än som nu är fallet. Under närvarande förhållanden skulle det kanske vara farligt att införa ett sådant lagstadgande, ty nu kanske mången skulle råka illa ut derigenom; men då Första Kammaren afslagit motionen och sålunda icke här kan blifva fråga om att fatta ett definitivt beslut, utan endast att uttala de åsikter, man kan hysa om sättet att komma till det önskade målet, så tror jag icke, att ett bifall af Andra Kam-maren nu vore ur vägen. Ty om vi en annan gång i framtiden skulle komma till ett sådant stadgande, så tror jag för min del, att detta skulle vara mycket gagneligt. Säkert är nemligen att många skulle derigenom afhållas från lättsinnigt ingående af borgensförbindelser, och fredas ifrån frestelser att ingå sådana, genom att visa på denna lag och säga: »jag blir straffad, om jag går i borgen för ett belopp, som ej står i skäligt förhållande till mina tillgångar.» Jag tror alltså, att denna lag skulle medföra många goda och nyttiga följder för vårt folk, och att vi alltså böra slå in på denna väg. Men huruvida just *det* sätt, som motionären har föreslagit, är det rigtigaste och lämpligaste, om man vill komma till målet, derom vill jag ej bestämdt yttra mig. Jag har blott velat instämma i motionens syfte, och anhåller, att kammaren måtte bifalla densamma.

Herr Petersson i Runtorp: Jag skall endast be att få instämma med den näst föregående talaren. Jag tror verkligen, att tiden är inne för vidtagande af åtgärder för hämmande af det lättsinniga ingäendet af borgensförbindelser. Man har sannerligen nog rik erfarenhet af att det är nödvändigt att lägga något band i detta hänseende. Ty fortgår det på samma sätt som hittills, kommer detta enligt min öfvertygelse att medföra mycket större olägenheter, än man nu tror sig kunna förutse. Jag vill derfor instämma i motionärens yrkande om bifall till sin motion. Visserligen kan jag icke säga, om hans förslag är det positivistiskt rigtigaste, men jag föreställer mig likväl

att något bör göras, och jag vill derfor biträda motionärens hemställen.

*Angående
ändringar i
130 § kon-
kurslagen
och 23 kap.
3 § straff-
lagen.
(Forts.)*

Herr Waldenström i Visby: Såsom lagutskottet i sitt utlåtande erinrat, är det en grundsats, som gjort sig gällande i vår lagstiftning. att en handling, som i och för sig icke kan hänföras till brott, i allmänhet icke kan blifva straffbar, med mindre än att den åstadkommer en rättskränkning.

Att gå i borgen är icke i och för sig något brott, men det kan blifva straffbart, då det sker lättsinnigt, och löftesmannen derigenom ådrager sig oskäligen förlust, så att han icke kan fullgöra sina förbindelser; ty då kränker han annans rätt och vållar skada, och då blir hans förfarande straffbart, eljest icke. Med sin motion åsyftar nu herr Berg att rubba den nämnda grundsatsen i så måtto, att konkursgäldenärer skola straffas blott derfor, att de äfventyrat oskäligen belopp genom lättsinnigt ingångna borgensförbindelser eller vingleri i vaxelrörelse, äfven om ingen skada skett. Går man in på detta, rubbar man alltså den nyssnämnda grundsatsen, hvilket jag icke kan vara med om, och dessutom gör man sig skyldig till en betänkligen inkomseqvens, om man bland den mångfald af lättsinniga och i ekonomiskt afseende äfventyrliga handlingar, som en konkursgäldenär kan hafva begått, plockar ut ett par, nemligen lättsinniga borgensförbindelser och vingleri i vaxelrörelse, och gör dem straffbara, under det man lemnar alla de andra strafflösa. För öfrigt tillåter jag mig hemställa, huruvida den allmänna rättskänslan anses fordra eller ens komma att finna sig deri, att en konkursgäldenär inspärras i fångelse blott derfor, att han varit hjälpsam och ingått borgensförbindelser, låt vara lättsinniga och äfventyrliga, men genom hvilka dock ingen människa förlorat eit enda öre och ingens rätt kränkts. Jag tror det icke; jag tror tvärtom, att den allmänna rättskänslan skulle uppresa sig mot en sådan lag. Jag yrkar bifall till lagutskottets hemställen.

Herr Lilienberg: Jag är väsentligen förekommen af den siste ärade talaren. Jag vill blott tillägga, att jag tror att det icke går an att bifalla motionen i dess förevarande form, derfor att motionen föreslår förändrad lydelse af 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § strafflagen. Men 130 § i konkurslagen är redan upphäfd genom strafflagen, som är af senare datum. Motionen synes alltså, efter hvad jag kan finna, icke kunna bifallas.

Herr Smedberg: Jag ber kammaren noga betänka sig, innan den fattar ett beslut, som skulle innebära gillande af motionärens förslag. Vår nuvarande strafflag, och äfven konkurslagen, stadgar redan straff för den, som genom lättsinnigt ingångna borgensförbindelser har gjort oskäligen förlust och derigenom åstadkommit kränkning af annans rätt. Det nu föreslagna stadgandet afser, att en löftesman skulle bestraffas. för det att han gått i borgen, när detta kunnat vara *äfventyrligt*, äfven om icke någon förlust har uppstått eller någon rättskränkning egt rum. Detta vore att i strafflagen införa en ny art af brott, som den förut icke känner till. Jag tror icke att

Angående det är skäl att öka brottens antal. Det händer nemligen ofta, som
 ändringar i utskottet anført, att man ikläder sig borgen i god tro och med full
 130 § kon- tillförsigt till gäldenärens förmåga att sjelf inlösa sina förbindelser,
 kurslagen således alls icke i tanke att skada någon annan. Om en sådan löftes-
 och 23 kap. man sedan, med gäldenärens oförmåga att sjelf infria sin förbindelse, får
 3 § straff- betala densamma, så kan detta väl vara straff nog för honom, äfven
 -lagen. om det skulle befinnas att hans ansvarsförbindelse icke stått i skäligt
 (Forts.) förhållande till hans tillgångar och ställning. Han har ju icke i
 något uppsåt att göra skada iklädt sig denna förbindelse.

Jag tror därför, att det icke är skäl att fastslå en sådan princip
 i lagen, som har till påföljd att den, som handlar ärligt och i red-
 ligt uppsåt, skall straffas för att han sökt hjälpa andra.

Under åberopande af hvad utskottet i öfrigt anført ber jag att
 få yrka, att kammaren bifaller dess hemställan.

Herr Jansson i Krakerud: Jag skall äfven be att få yrka bifall
 till utskottets hemställan. Jag gör det så mycket hellre, som man
 alls icke kan tänka sig någon begränsning för ordet »äfventyrat». Man
 vet alls icke, huru det skall komma att tolkas. Det kan ju
 hända, att en person har en egendom, som varit värd 100,000 kro-
 nor, och att han varit hjälpsam och gått i borgen för en annan per-
 son för 100,000 kronor. Men då det lidit ett par tre år, så kan
 egendomen hafva sjunkit i värde, så att den icke är värd mer än
 75,000 kronor. Gör han så en affär och kommer att göra förlust, så
 skulle han måhända genom ordet »äfventyrat» komma under den före-
 slagna paragrafen i strafflagen. Jag tror nog, att det kan vara godt
 för penningmännen att hafva säkerhet för sina penningar, så att de
 kunna sofva lugnt, då de fått en borgen, men jag tror ock, att den
 som gått i borgen, bör kunna få ett något så när rimligt skydd. Jag
 skall därför, såsom jag redan nämnt, inskränka mig till att yrka bi-
 fall till utskottets förslag.

Ja, jag skulle äfven be att få tillägga, att om svenska folket
 komme att få någon upplysning om den strafflag, som vi redan hafva,
 så skulle detta enligt min tanke verka mycket godt för hämmande af
 lättsinnigt ingående af borgensförbindelser; och man deremot opp-
 hörligt håller på med att skärpa strafflagen och införa nya paragrafer
 deri, men svenska folket fortfarande är i okunnighet om, hvad dessa
 paragrafer innehålla, så tror jag, att man dermed icke vinner, hvad
 man egentligen äsyftat.

Herr Berg i Eksjö: Jag ber få anmärka, att det af herr G. Jans-
 son i Krakerud anförda exemplet efter min uppfattning här icke är
 tillämpligt, i ty att den straffbarhet, som jag anser bort i straff-
 lagen framhållas och bestämmas, förutsätter såsom ovilkorlig grund
 ett lättsinnigt ingående af borgensförbindelser; och det fall, som herr
 Jansson framhöll, grundade sig, så vidt jag kunde fatta, icke på
 någon sådan förutsättning, hvarför ock det icke heller borde vara
 straffbart.

Herr Smedberg yttrade, att det vore orättvist, att det redliga
 uppsåtet skulle straffas. Deruti instämmer jag ock med honom, men

vill betona, att det stadgande, som jag föreslagit, icke afser det redliga uppsätet, utan afser det straffbara lättsinnet.

Herr Waldenström åter anförde, att det skulle vara upprörande för den allmänna rättskänslan och dessutom innebära en inkonsekvens att straffa visst lättsinne, men icke allt sådant. Denna sålunda uttalade principen är dock ganska farlig, enär den skulle leda derhän, att icke något lättsinne alls skulle straffas; ty då man icke kunde straffa allt, skulle man efter herr Waldenströms åsigt icke få straffa något.

Jag vill icke upptaga tiden vidare, utan tager mig blott friheten att fullfölja mitt yrkande om bifall till min motion.

Herr Widström: Jag vill gerna uttala mig för vigten och angelägenheten af, att så vidt möjligt är, förekomma utsträckning af lättsinnigt ingångna borgensförbindelser, och instämmer sålunda fullkomligt i motionens syfte, men jag kan dock icke förena mig med motionären i afseende på hvad han föreslår. Utskottet har framhållit de praktiska svårigheter, som skulle möta vid tillämpandet af ett förslag, sådant som det af motionären framställda. Det skulle nemligen blifva mycket svårt att utreda huruvida en borgensförbindelse blifvit lättsinnigt ingången och i hvad mån löftesmannen äfventyrat större eller mindre belopp, då icke någon förlust uppstått för honom eller andra, synnerligast om denna utredning skulle ske lång tid efter förbindelsens ingående. Det är egentligen detta praktiska skäl, som gör, att jag icke tror, att det skulle tjena till något, att i lagen intaga ett sådant stadgande som det här föreslagna. Jag yrkar sålunda bifall till utskottets hemställan.

Herr Peterson i Runtorp: Jag vill endast påpeka, att enligt mitt förmenande dessa borgensförbindelser, hvilka man vill låta påskina endast tillkomma för att hjälpa andra och för hvilkas skull det skulle vara orimligt att skärpa lagstadgandena, ofta icke äro så oskyldiga som man i allmänhet tror. Eller hvarifrån komma väl alla dessa bedrägerier vid borgen, hvilka nu beklagligtvis så ofta förekomma i vårt land? Måne de icke komma från våra osunda kreditförhållanden och våra obilliga och mycket olämpliga bestämmelser om borgensförbindelser? Det har talats om att med *förbud* i lag söka hämma det onda. Ett sådant förbud torde dock vara svårt att genomföra i lagstiftningen, i synnerhet under nuvarande förhållanden, då det säkerligen skulle lända till åtskilligas ruin. Men att det likväl måste sättas någon gräns för det lättsinniga ingäendet af borgensförbindelser, det är min fulla öfvertygelse. Om detta förslag är fullt lämpligt, det vågar jag icke säga, ty jag har icke haft tillfälle att närmare sätta mig in deri, men att något dock bör göras, synes mig alldeles tydligt. Jag vill endast erinra om, huru det stundom kan tillgå. Jo, tre personer bilda ett lånebolag: en ställer sig såsom låntagare och de två andra gå i borgen. Så går låntagaren upp i en bank och har de andra såsom borgensmän och får låna så mycket som de kunna anses vederhäftiga för. Så gå de till an annan bank, en af de förre borgensmännen är nu låntagare och de två andre borgens-

Angående
ändringar i
130 § kon-
kurslagen
och 23 kap.
3 § straff-
lagen.
(Forts.)

Angående ändringar i 130 § konkurslagen och 23 kap. 3 § strafflagen. (Forts.)

män, och äfven der upplånas så mycket, som de anses vederhäftiga för. Och på samma sätt fortgår det allt vidare. På detta sätt har vårt borgenssystem framkallat högst betänkliga lånetransaktioner, hvilka dock under nuvarande förhållanden knappast äro straffbara, då ju ingen egentligen har borgat för mer, än han varit vederhäftig för. Min öfvertygelse är, att något måste göras för hämmande af sådana missbruk. Jag yrkar derfor bifall till motionärens hemställan, emedan jag anser att ett sådant beslut af kammaren skulle vara en särdeles helsosam opinionsyttring. Ty det står verkligen så illa till, att något måste göras.

Häruti instämde herrar *Erickson* i Bjersby, *Olsson* i Ornakärr och *Redelius*.

Öfverläggningen var härmed slutad. Enligt de meningar, som förekommit, gaf herr talmannen proposition dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen, och fann herr talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt följande nu uppsatta och af kammaren godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i utlåtandet n:o 14, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å nämnda hemställan, bifallit herr G. Bergs i ämnet väckta motion.

Omröstningen visade 130 ja mot 56 nej; varande alltså utskottets hemställan af kammaren bifallen.

§ 6.

Herr talmannen tillkännagaf, att herr *Stjernspetz* låtit anmäla, det han vore af opasslighet hindrad att deltaga i dagens sammanträde.

§ 7.

Föredrogs och bifölls statsutskottets utlåtande n:o 18 i anledning af så väl en af Kongl. Maj:t afgifven proposition som ock en af enskild motionär gjord framställning i fråga om eftergift af kronans rätt till vissa danaarf.

§ 8.

I ordningen förekom härnäst statsutskottets utlåtande n:o 19, i anledning af väckt motion om beviljande af statsanslag för länsmansbostället Wåhlas n:o 3 deltagande i Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsföretag.

I detta utlåtande hemställde utskottet, att ifrågavarande, inom Andra Kammaren af herr *Folke Andersson* väckta motion, n:o 14, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af motionären,

Herr *Folke Andersson*, som yttrade: Jag har begärt ordet icke för att söka få ändring i utskottets hemställan, utan för att uttala min tacksamhet för det erkännande, som i utlåtandet kommit min motion till del, ity att utskottet sagt sig finna min framställning behjertansvärd. Ja, här föreligga i sanning ömmande skäl. Som herrarne af motionen finna, hade kronolänsmannen *Sahlin* för länsmansbostället Wåhla n:o 3 — icke Wåhla, såsom der står i utlåtandet — deltagit i kostnaden för sjöarne *Hjelmarens* och *Qvismarens* sänkning. Vid den laga af- och tillträdessyn, som efter *Sahlins* död förrättades å bostället emellan *Sahlins* arfvingar, å ena, samt tillträdande kronolänsmannen *C. E. Flodqvist*, å andra sidan, dömdes den senare att i ersättning för ifrågavarande kostnader till *Sahlins* arfvingar utgifva icke mindre än 4,402 kronor 2 öre, och dessutom skall han, därför att hans företrädare i tjensten tecknade sig för deltagande i nämnda sjösänkingsföretag, i likhet med andra bolagsmän, årligen intill dess kostnaderna för sjösänkingsarbetet blifva guldna, betala annuitet och ränta för nämnda boställe, hvilket för förlidet år 1887 uppgick till 620 kronor 2 öre. Häraf kunna herrarne finna, att det verkligen är en bekymmersam ställning, i hvilken *Flodqvist* kommit genom sin företrädares åtgöranden. Då sådant ej kan vara med rättvisa och billighet förenligt, har jag trott, att staten borde bär, lika som förut för alla militieboställen, som äro berörda af bemälda sjösänkingsföretag, betala kostnaderna för sänknigen och torrläggningen samt derefter anställa ny uppskattning af bostället, och arrendet höjas i förhållande till de förbättringar, som der egt rum och denna summa afgå på boställshafvarens kontanta lön. Emellertid har utskottet ansett, att frågan, såsom den nu väckts, ej kunnat blifva erforderligt utredd, utan att Kongl. Maj:t bort i första hand pröfva ärendet. Jag tror mig veta, att *Flodqvist* redan ingått till Kongl. Maj:t med ansökan om hjälp i sin nöd, och om Kongl. Maj:t finner skäl att fästa afseende vid denna ansökan, torde frågan ännu en gång blifva föremål för Riksdagens pröfning, och hoppas jag, att herrarne då skola visa sitt deltagande. På denna grund, herr talman, gör jag nu icke något yrkande.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 9.

Likaledes biföllos statsutskottets härefter hvart för sig föredragna utlåtanden:

n:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående af-
söndring af jord från indragna militiebostället Basebo n:o 1 i Kal-
mar län;

n:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående af-
söndring af jord från kungsgården Noret i Kopparbergs län; och

n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående af-
söndring af jord från kronolägenheten Stora Trädgården i Helgona
socken af Södermanlands län.

§ 10.

Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.

Vidare förekom till behandling statsutskottets utlåtande n:o 23,
i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af åt-
skilliga mindre kronoegendomar.

Med tillstyrkande af Kongl. Maj:ts i ämnet aflättna proposition,
hemställde utskottet under *punkten 1*,

att Riksdagen må medgifva:

att vid inträffande arrendeledighet af sådana söder om Norrland
belägna, under förvaltning af domänstyrelsen ställda och för stats-
verkets räkning utarrenderade egendomar, hvilka i arrende lemna
mer än 200 kronor, men icke utöfver 400 kronor, det må bero af
Kongl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huru-
vida egendomen fortfarande bör för kronan bibehållas eller till större
eller mindre del försäljas; och

att, der Kongl. Maj:t pröfvar försäljning böra ega rum, den-
samma må ske i den ordning och under de vilkor, som enligt kongl.
brevet den 29 maj 1874 gälla för försäljning af mindre hemman
och lägenheter, med iakttagande derjemte af de särskilda bestäm-
melser, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt att, i allmänhet eller i vissa
fall, för försäljningen meddela; dock under vilkor att de genom för-
säljning inflytande medel skola användas för inköp af skogbärande
eller till skogsbörd tjenlig mark; lärande medlen böra inlevereras
till riksgäldskontoret och der bokföras på sätt nu är stadgadt an-
gående köpeskillingarne för de kronoegendomar, som säljas enligt
kongl. brevet den 29 maj 1874.

Emot denna utskottets hemställan hade reservation anmälts af
herrar *Carl Ifvarsson, Nils Petersson* i Runtorp, *Johannes Jonson* i
Fröstorp, *Liss Olof Larsson, Sven Nilsson, Anders Persson, A. P.*
Danielson, J. Anderson i Tenhult, *L. P. Mallmin, H. Andersson* i
Bringåsen, *L. F. Odell* och *A. Peterson* i Hasselstad, hvilka yrkat,
att den del af förestående hemställan, som afser användandet af de
genom den föreslagna försäljningen inflytande medlen, skulle erhålla
följande lydelse:

»dock under vilkor att de genom denna försäljning inflytande medel må öfverlemnas till riksgäldskontoret för att genom uppköp af obligationer eller på annat sätt användas till afbetalning å statens för jernvägsbyggnader upptagna lån.»

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Efter föredragning af punkten anförde

Herr Carl Ifvarsson: Såsom af utskottets utlåtande och der-vid fogade reservation framgår, hafva inom utskottet olika meningar sökt göra sig gällande i fråga om användande af de medel, som skulle inflyta vid försäljning af de ifrågavarande egendomarne. Att försäljning af dessa domäner borde ega rum, derom var man ense, men i fråga om medlens användande stälde saken sig så, att ledamöterna från Första Kammaren ville bifalla Kongl. Maj:ts proposition oförändrad, medan Andra Kammarens representanter ansågo, att berörda medel bättre användes, om man med dem afbetalte en del af statsskulden. Frågan gäller väl dock i första hand, huru långt man från statens sida bör gå vid inköp af för skogsplantering tjenlig mark. För närvarande eger staten ganska stora skogar i Norrland samt en del mindre sådana i mellersta och södra Sverige, och jag antager, att om medlen få den användning, Kongl. Maj:t föreslagit, skulle inköp ske af ännu mera för skogsplantering tjenlig mark å trakter, der brist på skog finnes. Nu är det väl sant, att det i viss mån kan vara behöfligt, att man går i denna riktning, så att staten här och der i landet eger skogar, hvilka kunna tjena såsom mönster för de enskilde; men leder detta system derhän, att staten slutligen får i sin ego nästan all skog i riket, så tror jag man går för långt. Det kan nemligen vara fara värdt, att staten får endast ökade utgifter genom de inköpta skogsmarkerna, ty planteringen och värden af skogen är dyr, och det dröjer länge, innan den växer upp, så att deraf fås någon nämnvärd inkomst. Jag tror det därför icke vara med god statshushållning förenligt att använda ifrågavarande medel så som Kongl. Maj:t föreslagit. Icke heller tror jag det vara nödigt, att staten slår sig på skogsodling i stor skala. Rättare är otvifvelaktigt, om staten uppmuntrar de enskilde skogsegarne till en rationellare vård af skogen. Angående det sätt, hvarpå staten dervid borde gå till väga, skall jag nu icke yttra mig, ty den frågan föreligger icke, men jag föreställer mig, att, om man ginge i den af mig antydda riktningen, sådant skulle leda till det bästa resultatet utan allför stora uppoffringar från statens sida. I anledning af hvad jag nu yttrat och på öfriga i reservationen angifna skäl, skall jag yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Börjesson förklarade sig instämma i detta yttrande.

Vidare yttrade:

Herr Rundbäck: Det är en lycka att meningarna angående denna fråga nu äro mindre divergerande än någonsin. Alla äro nu ense om, att af sådana domäner, hvarom nu är fråga, de som i arrende lemna icke öfver 400 kronor böra få säljas; striden, huru vida

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar. (Forts)

de skola för kronan bibehållas eller icke, är således slutad. Den förenämnda siffran, 400 kronor, är i mitt tycke synnerligen väl vald, och den tabell, som efter domänstyrelsens uppgifter härutinnan upp- rättats, ganska uttömmande. Frågan rör sig emellertid om det rig- tigaste och bästa sättet att använda de medel, som genom försälj- ningen skulle inflyta, och hafva dervid meningarna delat sig sålunda, att utskottet, i likhet med propositionen, ansett detta vara att inköpa skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark, under det att reser- vanterna för sin del önska att med ifrågakvarande medel minska stats- skulder, särskildt jernvägsblånen.

För min del har jag efter noga öfvervägande bestämt mig för att förorda utskottets förslag, emedan jag tror att det skall varda landet mest till gagn, om de vid statsdomänernas försäljning inflytande medlen användas till inköp af andra icke skogbärande marker i södra och mellersta Sverige. Ty icke tror jag att det är mycket att vinna eller ens att lita på enskildes åtgöranden för skogens vård. Tillämp- ningen af utskottets förslag synes mig icke vara något annat, än att man gör sig af med de mindre kronoegendomarne och, med begä- rande af de goda konjunkturerna, i stället köper in större komplexer för skogsodling, hvaraf man kan hafva att vänta mindre omkostnader och bättre afkastning än af flera små egendomar.

Mot den siste talarens anmärkning, att det åtgår så lång tid innan nyplanterad skog ger någon afkastning, ber jag få erinra, att staten är den enda, som kan vänta, tills skogen vuxit upp tillräck- ligt för att gifva en lönande afkastning. Man må stifta hvilka lagar som helst om skogens plantering och skyddande — den enskilde kan icke vänta, han vill och måste skörda så fort som möjligt. För öfrigt, en enskild må odla och sköta sin skog än aldrig så väl, så inträffar det, att en annan person kommer i besittning af skogen och på ett år gör slut på densamma. Särskildt råder detta skogs- sköflingssystem i Halland och Bohuslän, der i allmänhet skogsmar- kerna förvandlats till öde och kala fält, och det skall dröja många årtionden, innan skogen der hunnit återväxa, så att afverkning kan ega rum. Staten deremot är i stånd att vänta den långa tid, som åtgår innan skogen har repat sig så, att den kan blifva till nytta. Och tager man i betraktande, å den ena sidan, våra jern- vägars allt mera växande behof af virke för syllar m. m. och, å den andra, att mellersta och södra delarne af Sverige nära nog blifvit utblottade på skog, så tyckes det mig som om staten måste vara betänkt på att göra något för att bringa skogen till återväxt, till direkt nytta för landet. För min del vill jag därför yrka bifall till statsutskottets i min tanke välbetänkta förslag. Jag ser visserligen, att utskottets ledamöter från denna kammare varit alldeles ense om sin från utskottet afvikande mening, men å andra sidan har utskot- tets förslag med stor majoritet — jag tror 78 röster mot 11 — an- tagits af Första Kammaren; och dessa minoritetens röster voro egent- ligen för rent afslag å hela saken; de som afgåvo dem ville icke vara med om någon försäljning alls af kronodomäner. Majoritetens åsigt var deremot, att försäljningsmedlen skulle användas till in-

köpande af annan till skogsbörd tjenlig mark, på sätt utskottet föreslagit.

Jag yrkar också härmed bifall till utskottets förevarande hemställan i dess helhet.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Herr Odell: Jag beklagar, att majoritetssiffran inom utskottet vände sig åt det hållet, som den gjorde. Hvad nu sjelfva saken angår, så råder icke någon meningsskiljaktighet om sjelfva försäljningen i fråga, utan tankarne äro endast delade om huru försäljningsmedlen skola användas. Utskottets ena hälft står emot den andra rörande denna del af saken. Min lifliga öfvertygelse är, att om Riksdagen nu skulle besluta, på sätt statsutskottet hemställt, eller att använda penningarna för inköp af skogsmark, sådant skulle ställa sig ofantligt dyrt. Skogar, som hittills väl vårdats, skulle blifva afröjda, ja, jag går så långt, att jag befarar, att en mängd spekulative skogsägare i södra och mellersta Sverige säkerligen med ens skulle göra rent hus med skogarne, allt för utsigten att med största möjliga fördel få sälja sin mark till staten. Det är en känd sak, att, då det är fråga om att staten skall uppträda som köpare, det egna intresset gerna skjuter undan alla skrupler, och att staten i alla händelser icke allt för mycket lider af prutsjuka.

Såsom sjelf reservant, yrkar jag naturligtvis afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen; och hoppas jag, att kammaren betäuker sig två gånger, innan den godkänner det sätt att använda de ifrågavarande medlen, som utskottet föreslagit, och får jag sålunda på det lifligaste yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Jonsson i Hof: Jag får till en början tillkännagifva, att jag kommer till ett annat slut än den siste talaren, och man kan då hafva rättighet att fordra, att jag någorlunda fullständigt redogör för mina skäl dertill, eftersom jag, i likhet med denna kammare i öfrigt, för åtskilliga år sedan uttalat en annan uppfattning i frågan.

Som herrarne torde erinra sig, framlade Kongl. Maj:t vid 1882 års riksdag en propositio, som gick i samma riktning, som reservanternas här förordade, nemligen att de medel, hvilka komme att inflyta genom försäljning af statsegendomar, skulle användas till att betala statens skulder. Att jag, som då var med om detta, nu ställt mig på en annan sida, beror på ändrade konjunktur- och tidsförhållanden. Sedan år 1882, då statsobligationerna lemnade en betydligt högre afkastning än nu i förhållande till deras inköpspris, och skogsmarkerna stodo högt i värde, har nemligen en nästan total omkastning egt rum. Vill man nu köpa statsobligationer, får man betala dem icke obetydligt öfver pari, fastän den ränta de gifva är skäligen låg, hvaremot sådana skogsmarker, som de, hvarom här är fråga, gått ned i pris. Under det man förr med skäl kunde säga, att skogsstyrelsens inköp af mark för skogskultur icke voro så synnerligt fördelaktiga, kan man nu med allt fog påstå motsatsen. Detta tillskrifver jag, som sagdt, de förändrade konjunkturerna. Ty, när jordbrukaren haft att kämpa mot betydliga svårigheter, har han ansett sig kunna i första hand tillgripa skogen såsom ett medel till

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar.

(Forts.)

penningars erhållande. Men sedermera, när detta kapital tagit slut och svårigheterna likväl fortfarande stått kvar för egaren, har man kommit på den — jag vågar säga — okloka idén att afhända sig den återstående ungskogen med mark och allt för all framtid; och det är därför icke endast staten, som nu på senaste tiden har verkställt fördelaktiga inköp, utan på många håll hafva äfven kapitalstarka bolag opererat på precis samma sätt genom att för 6, 10, 15 å 20 kronor per tunnland inköpa ofantliga skogssträckor, beväxta med icke obetydlig ungskog. Jag tror därför, att om under de förhållanden, som förr egt rum, det varit förståndigt och klokt att använda pengarne till afbetalning på statsskulden, så stå vi nu vid en tidpunkt, då det motsatta förfaringssättet är mera att rekommendera.

Här är jag inne på ett nytt kapitel och ber att få vidröra en annan omständighet, som man icke helt och hållet får bortse ifrån. Reservanterna och flere af kammarens ledamöter hafva ansett, att det vore en klok åtgärd att afhända sig vissa slags egendomar och afbetala skulderna på våra jernvägar, för att derigenom i sin mån öka en annan statsegendom. Detta är en sats, som vi väl kunna fatta, men jag hemställer, huru vida allmänheten och huru vida en del af de utländska affärsmän, af hvilka statens låneoperationer förmedlas, äfven lika lätt kunna fatta, att detta endast är att omplacera statens tillgångar i en annan fastighet. Jag fruktar tvärt om mycket för, att de komma att hysa den uppfattningen, att man säljer dessa egendomar af nöd, för att betala statens skulder; och en sådan uppfattning skulle i icke ringa grad inverka ofördelaktigt på vår kredit.

När jag således kommer att tillstyrka utskottets förslag, vill jag likväl på samma gång gent emot en annan talare, som äfven yttrat sig för bifall till utskottets förslag, gifva till känna, att jag har eu afvikande mening i fråga om den skog, som företrädesvis bör inköpas. Han ansåg den rigtiga ståndpunkten vara den, att man skulle företrädesvis inköpa nakna skogsmarker, för att genom plantering på dessa föregå med goda exempel. Jag deremot tror, att man i främsta rummet bör köpa sådana skogsmarker, hvarpå det finnes en temligen tillfredsställande ungskog, ty prisskilnaden är på långt när icke så stor som kostnaden för skogsplanteringen och för den tid, som uppdragningen af dessa plantor tager, innan de uppnå samma storlek som ungskogen, och det finnes alls ingenting, som kan göra inköpet af kala marker ur affärssynpunkt fördelaktigt.

Första Kammaren har nu med 72 röster mot 11 bifallit statsutskottets förslag. Jag hemställer då, huru vida denna kammare kan tro, att det finnes särdeles stora utsigter för, att en sammanjemkning kan ega rum, om kamrarna stanna i olika beslut. Jag tror tvärt om, att, om Andra Kammaren skulle bifalla reservanternas förslag, det är mest sannolikt, att frågan denna gång komme att falla, och det skulle jag i hög grad beklaga.

Jag vill äfven fästa kammarens uppmärksamhet på en annan omständighet. Förliden Riksdag fick från Kongl. Maj:t mottaga ett förslag till omreglering af skogsstaten. Riksdagen hade då, om jag så får säga, icke tid att pröfva detta förslag, och frågan undansköts. När den afdelning inom statsutskottet, till hvilken frågan hörde för-

lidet år, behandlade densamma, lät den göra åtskilliga jemförande statistiska undersökningar, som voro af betydelse i afseende på den ifrågasatta omregleringen. Man tog då å ena sidan inkomsterna från de olika reviren under de sista gångna fem åren och å andra sidan de ordinarie aflöningar, som efter det framlagda förslaget skulle utgå från hvarje revir under de följande fem åren, och kom till det resultat, att i de fem nedre distrikten, nemligen bergslagsdistriktet, östra distriktet, vestra distriktet, Smålands distrikt och södra distriktet, inkomsterna under de senaste fem åren uppgått till omkring 1,460,000 kronor, men att utgifterna enligt den framlagda regleringen under de följande fem åren skulle komma att öfverstiga 1,570,000 kronor. Man fann således, att utgifterna för förvaltningen skulle komma att med omkring 110,000 kronor, d. v. s. öfver 20,000 kronor per år, öfverstiga de inkomster, som staten haft på dessa fem distrikt, och jag vill särskildt nämna, att af de 41 reviren endast 13 lemnat större inkomst än den summa, hvartill revirets utgifter belupit sig, under det att de öfriga 28 reviren lemnat mycket mindre inkomster än de utgifter de förorsakat.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.

(Forts.)

Hur skall man nu tänka sig, att en förändring i detta fall skall kunna ega rum, på det inkomsterna måtte ställa sig fördelaktigare för staten, jemförda med utgifterna? Jo, så vidt jag förstår, kan detta ej ske på annat sätt än genom att minska det ofantligt stora antal små egendomar, som finnes i södra och mellersta Sverige, och hvilka egendomar, ehuru de hafva obetydliga skogstillgångar, likväl för uppsigt och vård taga en betydande del af skogsstatens tid och krafter i anspråk.

Nu kan man säga, att om dessa egendomar — det är omkring 620 det gäller — blifva sålda, så skola utgifterna minskas, och sålunda förhållandena komma att ställa sig fördelaktigare. Ja, jag vill icke bestrida, att det icke kan utöfva *någon* gynsam verkan, i fall en försäljning kommer till stånd, trots det att kamrarna i afseende på användningen af medlen stannade i olika beslut; men jag tror icke detta, och jag vågar påstå, att det ur skogsväsendets synpunkt skall komma att ställa sig fördelaktigare att inköpa skogsmarker, förutsatt att styrelsen framdeles såsom på sista tiden ser till att dessa inköp göras förståndigt och klokt. Samlas skogarne i större komplexer här och der på olika orter i södra och mellersta Sverige, så torde detta mera gagna staten, än om man helt och hållet afhänder sig desamma. Jag tror vidare, att det vore klokt att verkställa inköpet af skogsmarker *nu*, när priset på sådana marker står mycket lågt.

Jag kan alltså från den synpunkt, jag har betraktat frågan, icke annat än för min del yrka bifall till statsutskottets förslag.

Herr Kilman: På samma gång jag i allo instämmer med herr Rundbäcks här uttalade åsigt i den föreliggande frågan, anser jag mig höra göra ett tillägg.

Är meningen, såsom reservanternas vilja, att man skall använda köpeskillingen för de försålda domänerna till afbetalning på statskulden, så kan jag för min del icke tänka mig någon mera olämp-

Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.
(Forts.)

lig tid dertill än just nu, då alla jordegendomar stå så lågt i pris. Skall man göra afbetalningar på statsskulden, så bör man väl vänta, till dess sådana tider komma, att man får väl betaldt för de försålda egendomarne, och då göra så mycket större afbetalningar. Vill man deremot för köpeskillingen förskaffa sig annan jord, så komma de låga prisen icke att utöfva något inflytande, då det ena motväger det andra.

En talare yttrade, att om staten inköpte skogbärande marker i stor skala för bildande af skogskomplexer i södra och mellersta Sverige, så skulle detta bidraga till, att de enskilde totalt sköflade sina skogar. En större skogssköfving än den, som för närvarande pågår, kan man väl dock svärigen tänka sig. Och jag är fullt öfvertygad om, att om staten bildar skogskomplexer, skall sköfvingen hvarken blifva större eller mindre, ty skogarne sköflas till följd af att egarne behöfva penningar.

Det är naturligt att staten å sin sida just till följd af denna sköfving måste söka rädda skogen genom att inköpa skogsmarker, för att, när de enskilde kallhuggit alla marker, kronan måtte hafva skogar, ur hvilka våra efterkommande kunna köpa trä till byggnadsvirke.

Ett annat skäl, som jag tror väger ganska tungt, är, att det är utränt, att skogen inverkar på de klimatiska förhållandena, och att det sålunda ur den synpunkten vore en välgerning, om staten genom att här och der i landet inköpa arealer af 10 å 15 tusen tunnland bildade stora skogsparker, som kunde bidraga att förbättra vårt klimat och derigenom ock rädda vårt jordbruk att gå under på dessa skogssköfvingar.

På dessa skäl får jag yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Wretlind: Jag kan icke neka att jag blef synnerligen förvånad, då jag af föreliggande betänkande inhemtade, att svenska staten egde proportionsvis så litet skog. Jag trodde det var tvärtom; ty det synes väl vara naturligt att i ett land, sådant som Sverige, svenska staten borde vara den största skogsegaren.

Det har blifvit sagdt — som jag tror af den förste talaren — att det skulle vara bättre att öfverlemnå åt den enskilde att sörja för skogsodlingen, enår densamma alldeles icke skulle löna sig för staten. Men jag tror att om skogsodlingen icke lönar sig för staten, så gör den det sannerligen ännu mindre för den enskilde. Dermed må nu förhålla sig huru som helst. Men i betraktande deraf att denna näringsgren icke afser åstadkommande af en ögonblicklig vinst, utan en framtida vinst, synes mig att staten bör taga densamma om hand. Det var ur denna synpunkt, som staten öfvertog våra stora statsbanebyggnader just därför att man trodde att dessa anläggningar i enskildes hand icke skulle bära sig. Otvifvelaktigt är att skogarne i vårt land, om de väl tillvaratagas och vårdas, måste blifva en nationalrikedom därför att staten, som sagdt, icke behöfver afse en ögonblicklig vinst, utan kan vänta. Vore det så, att staten nödvändigt behöfde penningar just nu för inlösen af obligationer och dylikt, så skulle ett förslag, sådant som reservanternas, hafva skäl för sig; men då ett sådant behof icke förefinnes, så synes mig att staten bör,

på sätt utskottet föreslagit, använda medlen för inköp af till skogsodling tjenlig mark, i all synnerhet då, på sätt en talare anmärkt och påpekat, i mellersta och södra Sverige pågår skogssköfving i den utsträckning, att hela den delen af vårt land hotas med en fullkomlig skogsbrist, samt denna sköfving i sin ordning utöfvar ett stort inflytande på våra klimatiska förhållanden. Vid den stora läkarekongressen i Wien förlidet år höll en italiensk läkare ett föredrag speciellt om skogarnes betydelse för klimatet och helsotillståndet, och visade med exempel, hemtade från norra Italien, Ungern och åtskilliga andra länder, huruledes just till följd af skogssköfvingen klimatet förändrats under det sista århundradet. Skogarne hafva förmågan att mildra och temperera vintrarne och göra somrarne mindre heta och brännande; genom skogens bortsköflande försämras därför klimatet, och man utsättes om vintern för isande och om sommaren för brännande vindar, som förstöra och omöjliggöra allt åkerbruk i egentlig mening, förvandla landet till en ödemark samt framkalla öfversvämningar och dylikt, som på vissa trakter, såsom t. ex. Italien och äfven Ungern, numera äro ganska vanliga, under det att de förut, medan skogarne funnos qvar, icke förekommit. Detta är en sida af saken, som vi i vårt land icke heller böra förbise. Så t. ex. har man i mellersta och södra Sverige utsigt för att den delen af vårt land skall, om skogssköfvingen får obehindradt fortgå, derigenom icke blott mista sin nationalrikiedom, utan äfven till följd af klimatets försämring röna ett menligt inflytande icke blott med hänsyn till människors helsa, utan äfven med afseende på jordbrukets utveckling och förkofran.

Här har visserligen blifvit sagdt, att förslaget antagande skulle framkalla en ännu större sköfving, än den, som pågår, under beräkning att, sedan egendomarne sköflats på skogen, sedermera få hembjuda och försälja desamma till staten. Jag kan dock icke tro att statens tjenstemän eller de, som hafva att handla å statens vägnar, skola finna sig benägna att understödja och befrämja ett dylikt tillvägagående. Dessutom har staten redan nu så pass mycket af till skogsodling tjenlig jord, att staten icke behöfver afvakta en dylik sköfving af de hemman, som sålunda skulle komma att hembjudas staten till inlösen. — Ett par föregående talare hafva påpekat den ekonomiska sidan af saken, men jag tror att den största besparingen för vårt land vinnes derigenom att staten i afseende å ordnandet af denna angelägenhet tar hänsyn icke så mycket till vinsten för ögonblicket, utan fastner till framtiden; och min åsigt är, att dessa synnerligen viktiga frågor böra af statsmagterna behandlas just ur den synpunkten.

Jag anhåller att få förena mig med dem, som yrkat bifall till utskottets förslag.

Herr Petersson i Runtorp: Det är tråkigt att vi i denna fråga skola vara af litet olika åsikter, ty jag vill hoppas och tro att vi i alla äro eniga i fråga om *en* önskan, nemligen att få skogshandteringen i vårt land bättre ordnad, än som nu är förhållandet. Jag har länge ansett att något bör göras i detta fall; men icke desto

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar. mindre har jag biträdt den åsigt, som Andra Kammarrens ledamöter inom utskottet hyst. Jag tror nemligen att man bör se denna sak ur mer än en synpunkt, om man skall kunna bilda sig ett riktigt omdöme om densamma.

(Forts.) Den näst siste talaren har framhållit, att det vore oklokt att sälja ifrågavarande domäner under nuvarande förhållanden, då egendomarne stode i så lågt pris. Jag vill emellertid erinra, att meningen icke är att försäljningen skall ske på en gång, utan att den skall försiggå successivt, och att man sålunda ju kan förvänta att bättre tider skola inträda. Vidare har man framhållit angelägenheten deraf att staten borde inköpa annan mark i stället för den egendom, som nu skulle komma att försälas. Vi hafva hittills köpt den jord, på hvilken våra jernvägar framdragits, och den jorden har hittills lemnat någorlunda god ränta; men hvilken garanti har man väl för att af en skoglös mark få den ränta, som man beräknar? Jag tror att denna afkastning är ganska tvifvelaktig. Om man beräknar den långa tidrymd af i medeltal öfver hundra år, som måste förflyta innan en sålunda inköpt mark kan bära träd, som äro mogna för afverkning, och beräknar de dryga kostnader, skogarnes skötsel och vård medföra, så kan man väl icke gerna tänka sig, att de derå nedlagda kostnaderna skola kunna ersättas genom afkastningen af dylika marker.

Man har sagt, att det vore statens skyldighet att under alla omständigheter jemväl taga hänsyn till skogarnes inverkan på våra klimatiska förhållanden. I det fallet har staten ju redan förvärfvat sig ganska stora skogssträckor. Jag vill dessutom påpeka, att det ligger en stor skilnad emellan att utan mätta och urskilning här och der i landsorterna köpa skogsmarker, som alltid skola blifva svårskötta och kostsamma, eller att genom tillägg af redan befintliga statsskogor ordna komplexer med lättare tillsyn, bättre kontroll och mindre kostnader. För min del håller jag före, att det senare sättet är att föredraga, och i öfverensstämmelse dermed affattades också 1874 års Riksdags beslut angående användande af försäljningssummorna för egendomar med arrenden, ej öfverstigande 200 kronor. Att deremot nedlägga de inflytande försäljningsbeloppen på inköp af smärre skogsområden öfver hela landet, kan jag icke finna fördelaktigt. Jag hoppas äfven att den tid icke är så långt aflägsen, då äfven den enskilde skall inse värdet af en ordnad skogshushållning.

Man har vidare påstått, att staten skulle genom att uppträda såsom köpare af kala marker, tjenliga för skogsbörd, uppmuntra de enskilde till skogssköfving å sina hemman, innan dessa åt staten hembjudas till inlösen. Det kan ju hända att det ligger mycken sanning i det påståendet, att det uppstått en särskild industri, bestående deri att man köper skogbärande mark, som man utlugger eller kalhugger under loppet af ett par år och sedermera föryrttar till staten i detta förstörda skick. Till förekommande af en dylik skogssköfving har jag förr väckt motioner, i syfte att förekomma, att den enskilde skulle betagas rättigheten att på detta sätt förstöra sin skog. Hvad staten beträffar, så vill jag för ingen del missunna staten, om den skulle

lyckas ordna skogsinköpen så, att de blefve för staten vinstgifvande; men med kändedom om huru illa allt, hvarmed staten får att skaffa, ordnas, samt med särskildt afseende å vårt lands svåra klimatiska förhållanden, befärad jag att dessa skogsinköp ej skola komma att ordnas så, att affären kan löna sig; ty lönar den sig ej för den enskilde, så läser den tid icke vara långt aflägsen, då omkostnaderna för förvaltningen af våra domäner skola fullt motsvara och uppsluka deras afkastning. Så har det nemligen gått med andra saker, och så torde det ock blifva förhållandet i afseende på våra skogar. Jag anser därför, att man i fråga om skogsinköp för statens räkning bör hålla sig inom mätliga gränser, och jag föreställer mig att för det fall att Andra Kammaren bifaller reservanternas förslag, så kan en sammanjemkning mellan kamrarnes olika beslut mycket väl ske, så att man kan komma till ett för det allmänna godt resultat.

Af dessa skäl anhåller jag att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservanternas förslag.

Herr Carl Ifvarsson: Jag vill endast upptaga ett par af de anmärkningar, som här blifvit framställda emot reservanternas förslag. Hvad då först beträffar den siste talarens anmärkning, att han beklagade, att olika meningar ville göra sig gällande inom kammaren i denna fråga, så kan jag icke instämma med honom i detta beklagande. Jag kan tvärtom icke undra härpå, utan har antagit, att så skulle blifva förhållandet. Ty efterser man, huru det tillgår, skall man finna, att en och annan just stält sina förhoppningar uppå att han skall få sälja sin skogsmark till staten, sedan skogen först nedbuggits. Häri ligger ju ett skäl, som påverkar omdömet i frågan. Ett annat liknande skäl är, att, i samma mån som staten förskaffar sig ökad fast egendom, i samma mån beredes ökad tillfälle för tjänstemän att vinna anställning vid förvaltningen af denna egendom. Båda dessa omständigheter tror jag kunna påverka olika meningar i denna fråga. Och dertill komma de, som principenligt önska, att staten må hafva så mycket skog som möjligt under sin hand. Jag har redan nämnt, att jag för min del icke tror att klok statsbushållning ligger häri, och jag har också angifvit, hurusom man på ett annat sätt kan gå lämpligare till väga i detta fall. Jag har nemligen tänkt mig, att staten skulle lemna bidrag åt enskilde i och för uppdragande af skog, och att staten dervid skulle såsom vilkor utfästa, att inspektion öfver skogens skötsel finge ske från statens sida. Jag tror, att man på detta sätt skulle kunna på en vida billigare väg befämja skogsodlingen, än om staten sjelf uppdrager skogen. Man har sagt, att icke enskilda personer skulle finnas villiga till dylik skogsodling. Men i Halland finnes redan nu ett sällskap, som verkar i denna riktning, och om statsbidrag lemnades åt detta sällskap, så skulle säkerligen detta kunna verka mycket, samt äfven rätt många dylika sällskap uppstå. Dessutom föreställer jag mig, att, sedan laga skiftena numera äro i det närmaste afslutade, den skogssköfving, som uppkommit just till följd af dessa laga skiften, skall upphöra, och att äfven de enskilde mer än förr skola värda sig om skogen.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Man har sagt, att det vore synnerligen otjenligt att just nu sälja kronoegendomarne, emedan prisen vore så låga. Om egendomarne skulle säljas just nu, vore ingalunda den lämpligaste tiden vald. Men härom är icke fråga, utan, då egendomarne äro utarrenderade på ända till 20 år härefter, så komma ju försäljningarna att ske successive. Redan nu säljas ju enligt Riksdagens meddelade bifall undan för undan många små kronoegendomar.

Beträffande den afgifna reservationen, hvilken inom utskottet godkändes i den form, som den inkom från afdelningen, och utan förändring, så vill jag endast tillägga, att i reservanternas mening äfven ingick, att om man icke ville använda medlen till inköp af statsobligationer, så hade man äfven den utvägen att använda medlen till fortsättande af jernvägsbyggnader, hvarigenom man kunde inbespara ytterligare upplåning för detta ändamål. Man har ju så ofta hört talas om, att det icke vore skäl att låna penningar för byggande af jernvägar i Norrland, och man kunde ju då använda dessa pennningar härtill. Men i sjelfva verket kommer det väl på ett ut, om man använder medlen till att betala en skedd upplåning eller för att inbespara en ytterligare sådan. Vill man tänka på att icke låna för mycket, och vill man en klok statshushållning, så får man icke tänka på att hjälpa enskilda personer här och der. Och jag är nästan förvissad, att innan 20 år tilländagått, skall man finna det hafva varit oklokt att på en gång hafva ställt till regeringens förfogande alla de medel, som inflyta till följd af dessa kronoegendomars försäljning. För min del tror jag, att det kan vara nog med de medel, som redan nu stå till Kongl. Maj:ts förfogande för inköp af skog. Men i händelse större medel verkligen skulle behövas för ändamålet, kan ju förslag om beviljande deraf särskildt framläggas.

Om denna kammarer nu bifaller reservationen, sedan Första Kammarer bifallit utskottets hemställan, så återstår att sammanjemka de båda besluten, och man kan ju då möjligen dela på frågan. Jag säger detta i anledning af en talares yttrande, att frågan skulle vara förfallen, i händelse kamrarne stannade i olika beslut.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet friherre von Essen: Herr talman, mine herrar! Det är godt, att man kan motse ett lika beslut i båda kamrarne med afseende å första delen af Kongl. Maj:ts proposition, nemligen i fråga om godkännande af den åsigt att de statens domäner, som icke lemna mer än 400 kronor i årlig arrendavgift, böra försäljas. Men om kamrarne stanna i olika beslut i fråga om användningen af de medel, som genom försäljningarna inflyta, så är det mycket tvifvelaktigt, om en sådan sammanjemkning, som den siste talaren ifrågasatte, kan komma till stånd, och i motsatt fall är hela frågan förfallen. Jag anser för min del på grund af många omständigheter, att tiden nu är lämplig för genomförande af Kongl. Maj:ts förslag, och anser det skadligt för framtiden, om frågan nu förfaller. Hvad först beträffar den finansiella sidan af saken, har redan af en talare blifvit framhållet, att vid den tid, då egendomarne säljas, är det icke sagt, att det är lämpligt att inköpa obligationer för de medel, som inflyta, enär obligationerna nu äro

jämförelsevis dyra i förhållande till den ränta, som de afkasta, hvar för om inköp af obligationer bör ske, sådant bör uppskjutas till en gynsammare tidpunkt. Hvad åter liqviden beträffar, kan man icke heller förneka, att det skulle utöfva ett fördelaktigt inflytande, om de penningar, som inflöte för försålda domäner, kunde användas till inköp af svensk jord och komme svenska jordegare till godo. Dessa medel skulle då komma till gagn, som en dylik reglering alltid medför derigenom, att penningarna spridas ut i landet, då deremot den liqvid, som skulle ske till utlandet för inköp af obligationer, i detta afseende icke länder till något gagn. Det har sagts af reservanterna, att jemväl deras förslag allenast ginge derpå ut att förflytta en statens fasta tillgång i jordegendom öfver till annan fast egendom, nemligen i jernvägar, hvilka lennade afkastning. Men jag svarar: det är icke det reservanternas förslag innebär, utan det innebär att sälja statens fasta egendom för att betala statens skulder, och detta är, såsom en talare redan nämnt, icke ett sätt att stärka svenska statens kredit. Man säger visserligen, att staten icke drager någon inkomst af de medel, som användas till inköp af skog. Men jag ber deremot att få nämna, att erfarenheten redan visat något annat. Efter beräkningar, som blifvit uppgjorda för under senare åren bestämda inköp, komma dessa icke att ställa sig ofördelaktigt i finansiellt hänseende. Ett dylikt stort skogsinköp skedde i december 1887, nemligen af Grönbo m. fl. skogar, hvilket köp omfattade 3,747 hektar, af hvilka skogsmarken, sedan beräknadt värde af åker, äng samt afverkningsbar ståndsog frändragits, kostat 7 kronor 37 öre pr tunnland med derå befintlig växtlig ung och medelålders skog, hvilket hvar och en måste medgifva är ett synnerligen billigt pris.

Men äfven der skogsmark inköpes till högre pris än det nyss nämnda, har man enligt uppgjorda kalkyler efter 3 $\frac{1}{2}$ procent ränta på ränta, exempelvis för beslutadt inköp af ett större jordområde vid Sibbarp efter ett pris af 25 kronor 48 öre för tunnland, funnit att det skulle i allt fall lemna en slutlig afkastning, fullt motsvarande räntan å köpeskillingen.

Ett annat köp har afsett 3,006 tunnland skogsmark, hvarför betalts 9 kronor 16 öre per tunnland, och der ungefär 2,000 tunnland äro bevuxna med ungsog, och återstoden utgöres af kalmare. Den är äfven beräknad att lemna 3 $\frac{1}{2}$ procent ränta på nedlagda kapitalet, beräknadt med ränta på ränta af köpesumman, och dessutom en kontant vinst af 46,000 kronor. Med ledning af dessa exempel kan man således icke antaga, att utfallet skall blifva så dåligt, som åtskilliga talare här föreställt sig, på inköp af skogsmark, särskildt med hänsyn dertill, att anbudet att sälja dylik mark äro så många och omfattande, att det står i domänstyrelsens skön att antaga eller förkasta anbudet, och således godt tillfälle gifves att köpa för billigt pris. Alla, som vilja sälja, veta också detta, och nedsätta därför sina pretentioner betydligt, endast för att få sina skogar sålda. I närvarande stund ligga inne hos domänstyrelsen anbud på försäljning af tillhoppa 133,000 tunnland skogsmark till ett sammanlagdt pris af 3,250,000 kronor. Och ännu långt flere dylika skogsparker hafva mantligen blifvit erbjudna till inköp, fastän officiella anbud icke

*Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.
(Forts.)*

Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.
(Forts.)

rörande dem ingifvits. Således finnes tillräckligt att välja på för att, efter hvad anledning finnes att förmoda, priset icke skall kunna obehörigt uppdyrkas. För närvarande har Kongl. Maj:t icke till sin disposition mer än 150,000 kronor årligen, hvilket belopp är att påräkna af försäljning af kronoegendomar intill den limite, som hittills är föreskrifven. För närvarande finnes ej att disponera af inflyttna medel mer än omkring 19,000 kronor, men det inkommer naturligtvis mera penningar under årets lopp, så att äfven i år kunna disponeras 150,000 kronor. Det är nemligen så, att det reservationsanslag af 450,000 kronor, som 1874 års Riksdag beviljat, hufvudsakligast för inköp af skogbärande mark, vid 1877 års riksdag nedsattes till 275,000 kronor, och då detta reservationsanslag numera uteslutande måste användas till kronoskogarnes förvaltning med flere utgifter, kan deraf icke något nämnvärdt belopp disponeras för inköp af skogsmarker. Det är naturligt att, sedan under de närmast föregående åren så många indragna militie- och andra boställslägenheter blifvit ställda under domänstyrelsens förvaltning, denna förvaltning, hvad angår skogsvården, ännu icke kunnat ordnas såsom sig bör; den är nu ganska dyr, men kostnaderna per tunnland kunna betydligt förminskas, då det blir större komplexer att sköta. Dessa långt åt skilda kronoegendomar draga dyra förvaltningskostnader, och det är därför stort skäl att försälja dem och i stället inköpa skogsmark, som småningom kan sammandragas till större komplexer. Jag vill för öfrigt meddela att, äfven om genom de försäljningar, som här af Kongl. Maj:t ifrågasatts, skogsarealen kommer att ökas, komma dock icke derigenom skogstjenstemännens antal att ökas eller förvaltningskostnaderna att uppgå till högre belopp än som af Kongl. Maj:t förut begärts för omorganisation af skogsstaten. Då meddelades, att jägmästarnes antal skulle minskas med 11, men kronojägarnes deremot ökas med 52, och såsom sagdt någon ökad skogspersonal kommer säkerligen icke att sättas i fråga därför att statens skogsareal ökas i enlighet med hvad nu är föreslaget. Då dertill kommer, att domänstyrelsen icke i någon väsentlig grad kommer att kräfvat större arbetskrafter och kostnader, är det ju klart, att förvaltningen af domänerna kommer att minskas per tunnland efter inköpan det af mera skogsmark mot hvad den förut kostat.

Gifvet är, att om en sådan liqvidering sker, som af reservanterna ifrågasattes, skulle statsskulden i någon mån komma att minskas, hvarigenom annuiteterna kunde nedsättas, så att statens jernvägar kunde amortera utan tillskott från statsverket. Detta tillskott utgör nu 4 å 5 millioner kronor årligen, och det vore nog godt, om en minskning häraf kunde ega rum. Men tro kammarens ledamöter, att våra efterkommande i närmaste led skola mera hålla oss räkning för att vi nu nedbringa annuiteterna med 4 eller 5 hundra tusen ja till och med en million kronor, än de skola sätta värde på att vi genom ett riksdagsbeslut skaffat dem betydliga skogsarealer äfven i de delar af landet, der statsskogarnes areal nu icke uppgår till mer än 6 procent af utmarken, såsom förhållandet är i södra och mellersta provinserna af landet. Huru stort gagn af kronoparkerna har icke befolkningen på landsbygden, som har visshet om att hvarje år kunna derifrån få sitt

behof af virke fyldt. Jag kan ur egen erfarenhet meddela, att det finnes slättbygder, der man icke på något annat sätt kan skaffa sig virke. Man vet att vid statens kronoparker årligen bortauktioneras timmer, och då passar man på och inköper hvad man behöfver för rimligt pris. Jag tror det därför kan anses såsom en välsignelse för landet att ega sådana kronoparker. Det är äfven uppmuntrande för kringliggande bygder att få se, huru en rationel skogsvård skall bedrivas. I detta afseende hafva vi gjort stora framsteg, och med glädje har man sett, att svältorna från att vara en obrukbar och öröjd trakt, oduglig till odling och endast lemnande ett dåligt bete, numera bära en lofvande ungskog, som i en snar framtid kommer att lända till gagn för hela den kringliggande bygden.

Jag tror sålunda, att vi med största tillfredsställelse kunna antaga det förslag, som här af Kongl. Maj:t framställts, väl vetande att framtiden därför skall blifva oss tacksam.

Herr Liss Ol. Larsson: Jag har icke mycket att säga, sedan herr Carl Ifvarsson yttrat sig för reservationen. Såväl inom afdelningen som inom statsutskottet har man noga öfvervägt de af Kongl. Maj:t anförda skälen, men för min del har åtminstone jag icke funnit dem så talande, att jag kunnat kasta mina förra åsikter öfver bord, såsom min ärade vän på gefleborgsbänken i dag gjort. Då denna fråga var före vid 1884 års riksdag, voro statsutskottets ledamöter från denna kammare fullt ense derom, att de genom domänernas försäljning inflytande medlen borde användas på det sätt, som reservanterna nu föreslagit. Vid frågans behandling inom kammaren var det visserligen några, som uppträdde för en annan åsigt och yrkade, att alls ingen försäljning af kronans domäner skulle ega rum utöfver hvad redan beslutats, men denna åsigt vann så litet understöd, att den icke ens blef föremål för votering, utan kammaren beslöt, att staten skulle sälja egendomar, som i arrende icke lemnade öfver 500 kronor, således betydligt mer än nu är ifrågasatt. Om här vore fråga om att sälja kronohemman och använda de inflytande medlen till statens löpande utgifter, skulle jag vara den förste att motsätta mig det, men nu gäller ju tvisten endast, huruvida man skall använda de inflytande medlen till inköpande af skogsmark eller annan fastighet. Med ett ord, alla önska vi ju detsamma, men reservanterna vilja köpa fastighet på sådant sätt, att förvaltningskostnaderna icke ökas med ett öre, hvaremot inköp af skogsmark kommer att kräfva betydliga kostnader för dess skötsel. Köper man jernvägsobligationer, så medför det ju ingen förvaltningskostnad.

Äfven ur social synpunkt har denna fråga stor betydelse, nemligen derutinnan, att man genom egendommarnes försäljning får en mängd sjelfständige, besutne hemmansegare i stället för de nuvarande krono-arrendatorerna, och detta vore ju en stor fördel. De, som vilja använda de inflytande medlen till att köpa skogsmark, önska visserligen få bönder på de små kronolägenheterna, men på samma gång ökas antalet tjänstemän inom staten, och detta är dock en väg, som vi förut i denna kammare icke gerna velat vara med om, i synnerhet då det finnes en annan väg, den af reservanterna

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar.
(Forts.)

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar.

(Forts.)

föreslagna, som är fördelaktigare och som derför af statsutskottet och denna kammare flere gånger beslutats.

Det har påpekats, att man skulle sälja just nu, derför att konjunkturen nu vore fördelaktiga. Men om man behagar läsa igenom utlåtandet eller reservationen, skall man finna, att det icke gäller att nu genast sälja till hvad pris som helst, och dessutom kan man nu icke besluta något sådant, ty lägenheterna kunna endast säljas i den mån arrendetiden utlöper och i den mån Kongl. Maj:t pröfvar lämpligt att försälja dem. Således kan man antaga, att inga undantagsförhållanden härvid nu komma att uppstå.

Man har vidare påpekat, hvilka fördelar skulle i framtiden beredas vårt land genom inköpet af kala marker. Men för mig är det tydligt, att dessa skogar komma att blifva så dyra vid den tid, då man kan beräkna någon afkastning af dem, att man då, om icke förr, skall inse, att man nu gjort sig skyldig till stor missbushållning. Vi hafva nyss hört en kalkyl öfver huru vinstgifvande det skulle blifva att köpa skogsmark. Ja, kalkyler kunna nog göras upp, men skulle det ifrågasättas att gå i borgen för deras giltighet, tror jag nog litet hvar skulle tveka att göra det. Jag har visserligen hört, att man kunnat köpa skogsmark billigare, men om jag tager det pris, som denna mark i medeltal betingat, eller 18 à 20 kronor tunnlandet, och beräknar, att jag först efter 100 år kan få någon verklig afkastning deraf — ty denna tid räknar man i allmänhet för att få någon skog — så skulle denna mark, då den börjar lemna någon afkastning, kosta omkring 1,000 kronor tunnlandet. Skulle det återigen behövas 120 år för skogens uppdragande, skulle den kosta ungefär 2,000 kronor per tunnland. Nu hörde jag visserligen, att i fall man använde pengarne på det sättet, att man inköpte skogsmarker, så skulle man kunna reglera många enskildes affärer, och kanske det är der skon klämmer. Jag medgifver visserligen, att det kan vara rätt beaktansvärdt, att mängas affärer regleras, om de finge sälja sina nakna skogsmarker för godt pris, men icke heller ur den synpunkten blir utskottets förslag tilltalande för mig eller afgörande för mitt votum i den föreliggande frågan. Man säger, att det icke skulle skadligt inverka på vår kredit i utlandet, utan att det tvärtom skulle stärka densamma, om vi sålde smärre kronolägenheter för att i stället köpa skogsmark. I sådant fall skulle det äfven kunna påstås, att om vi ville gå till utlandet och låna penningar för att köpa skogsmark, skulle vår kredit stiga. Men tror någon af herrarne, att utländingen skulle vilja släppa till penningar för att köpa nakna skogsmarker? Jag tror det åtminstone icke, men jag tror deremot, att landets kredit icke skulle lida på, om man mindre ofta anlidade den utländska lånemarknaden, och vi med egna medel kunde befala en del af hvad vi lånat i utlandet. Jag tror, som sagdt, icke att detta skulle nedsätta vår kredit, utan att det tvärtom skulle stärka densamma i väsentlig mån.

Jag vill äfven påpeka den omständigheten, att herrarne icke behöfva befara, att frågan skall falla derigenom att Andra Kammaren bifaller reservanternas förslag, sedan Första Kammaren bifallit utskottets. Min öfvertygelse är den, att en sammanjerkning visst

icke är omöjlig. Det är utskottets pligt att söka sammanjemka kamrarnes beslut, och här föreligger ett fall, der verkliga sammanjemkning kan ega rum. Ett förslag i detta syfte framlades i utskottet, då frågan der behandlades, men då var man å ömse sidor icke böjd för en dylik sammanjemkning, omedan man först ville höra kamrarnes beslut. Man vet nu, att icke så oväsentligt är osåldt af de kronoegendomar, som Riksdagen redan beslutit att sälja, de nemligen, som lemna en afkastning icke öfverstigande 200 kronor. Om nu äfven de, som höra till den grupp af egendomar, hvilka lemna 200 å 300 kronor i afkastning, finge användas till inköp af skogbärande mark, och den andra gruppen, som lemnar en årlig afkastning af 300 å 400 kronor, finge användas till minskande af statsskulden, så tror jag, att detta vore en lämplig sammanjemkning. Det ligger icke utom möjlighetens gränser, synes det mig, att en sådan skulle kunna ega rum, och det vore då icke så litet man finge att använda till inköp af skogsmark. Det är till och med mer än hvad jag anser lämpligt, men jag tycker, att det skulle tillfredsställa äfven dem, som äro de ifrigaste att yrka på sådana köp. Af den betalning, som redan influtit för försälda kronolägenheter, vet man, att köpeskillingen kommer att blifva dubbelt så stor som taxeringsvärdet, 1,967,480 kronor. Om alla jordegendomar, tillhörande första gruppen, såldes, hvilket väl dock icke kan komma i fråga, komme alltså nära 4 millioner kronor att ställas till vederbörandes förfogande för inköp af skogsmarker. Dervid äro då icke medräknade de medel, som redan hafva influtit eller kunna komma att inflyta för sådana kronolägenheter, som Riksdagen redan förut beslutit sälja och hvilka äfvenledes skola användas till inköp af skogbärande mark. Om jag medtager de be- lopp, som dessa redan beslutade försäljningar kunna inbringa, så torde detta kunna uppväga köpeskillingen för den del af egendomar, tillhörande första gruppen, som möjligen icke kommer att försälas. Jag tror, att på detta sätt skulle så mycket penningar komma att anskaffas, att till och med de mest ifriga skulle kunna känna sig tillfredsställda, och att det derför äfven ur deras synpunkt vore önskligt, om kammaren bifölle reservanternas förslag.

Jag förenar mig alltså med dem, som yrkat bifall till reservanternas hemställan.

Häruti förenade sig herrar *Bruse, Ollas And. Ericsson, Eliasson, Mallmin, Olsson* i Stensdalen, *Erickson* i Bjersby, *Petersson* i Boestad, *Norén, Larsson* i Berga, *Andersson* i Bringåsen, *Truedsson, Johansson* i Löfåsen och *Jansson* i Saxhyttan.

Herr *Johansson* i Noraskog yttrade: Då alla i den föreliggande frågan äro ense derom, att försäljning af en del kronoegendomar skall ega rum, är det icke så mycket att säga om saken i och för sig sjelf betraktad. Den stora skiljaktighet, som här yppats, rörer hufvudsakligen frågan om sättet att använda de för försäljningen inflytande köpeskillingarna. Reservanterna för sin del föreslå, att dessa köpeskillingar skola öfverlemnas till riksgäldskontoret för att genom uppköp af obligationer eller på annat sätt användas till afbetalning

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.

(Forts.)

å statens för jernvägsbyggnader upptagna lån. Man får väl då tänka sig, att med reservanternas förslag egentligen afses uppköp af statens obligationer. Men dervid måste man taga i betraktande, att till följd af de konjunkturförhållanden, som på senare tider uppstått, det ovilkorligen skulle blifva förlustbringande för riksgäldskontoret eller statsverket, om man nu skulle nödgas att uppköpa svenska statsobligationer, egentligen därför att, om jag undantager de obligationer, som utsläpptes år 1886, alla de öfriga gå med en kurs, som med 2, 3 eller 4 procent öfverstiger parikursen, hvarigenom, som sagdt, det skulle blifva en stor förlust för statsverket, om dylika obligationer under nuvarande förhållanden skulle inköpas. Riksgäldskontoret har för närvarande icke ett enda lån, som är baserad på sådan grund, att det amorteras genom *uppköp* af obligationer. Det har visserligen varit ifrågasatt, att ett sådant lån skulle uppläggas för konvertering af äldre lån, men ännu har icke något sådant kommit till stånd, och det torde äfven dröja länge, innan man kommer derhän. Jag vill icke dit hänföra det senast upplagda lånet, löpande med 3,6 procent ränta. Det är upplagdt på grund af ett särskildt beslut af Riksdagen och användes för ett särskildt ändamål, så att jag dertför anser, att det bör lemnas ur räkningen.

Om det således icke kommer att medföra någon fördel, utan tvärtom förlust för statsverket att använda de ifrågavarande försäljningsmedlen till uppköp af statens obligationer, så läser det väl få anses ganska oegentligt att använda dessa medel till afbetalning af de för statens jernvägsbyggnader upptagna lån, och oegentligt äfven i och för sig sjelft. Ty så länge staten bygger jernvägar och för den skull upptager lån, kan man icke tala om, att man kan minska statsskulden på det ena eller andra sättet. Men hade man sagt, att medlen skulle användas till inköp af enskilda jernvägars obligationer eller till inköp af jernvägar eller till fortsättande af jernvägsbyggnaderna, då hade det varit rent spel och icke, såsom det nu ser ut, ett rent spegelfakteri; men vill man säga rent ut, att medlen skola användas till fortsatta jernvägsbyggnader, då ligger ju faran nära, att vi komma att använda dessa medel till något, hvarför den näst föregående talaren varnade, nemligen till löpande utgifter, ty kostnaderna för jernvägsbyggnaderna äro väl ändå något, som kan kallas löpande utgifter, och då frågar jag, om det kan vara riktigt klokt att afhända sig en statens fastighet för något, som först i framtiden kan blifva en fastighet och då kanske af ett ganska tveivelaktigt värde.

Den nyssnämnde ärade talaren ville emellertid för sin del hellre lägga ned penningarna i nya jernvägsföretag än i skogsmark och anförde såsom skäl dertför, att kostnaden för jernvägsförvaltningen icke skulle ökas med ett öre, äfven om dessa jernvägsföretag utvidgades aldrig så mycket, då deremot kostnaden för skogsförvaltningen skulle ökas i väsentlig grad. Det lät något underligt i mina öron, och det skulle dertför glädja mig, om den ärade talaren ville hålla på den åsigten, äfven då vi framdeles komma att öfverlägga om jernvägsbyggnadernas fortsättande i Norrland.

Beträffande jernvägarne, vill jag fästa uppmärksamheten jemväl på en annan sak, hvilken blifvit framhållen i reservanternas reserva-

tion. De säga att, genom de ifrågavarande försäljningsmedlens användande på af dem angifvet sätt, staten, i stället för de fastigheter, den afhände sig, förvärfvade en annan fast egendom, som med hänsyn till förändrade förhållanden måste anses i värde och betydelse åtminstone fullt jemförlig med den sålda. För min del får jag säga, att jag icke anser jernvägarne vara en sådan fast egendom, som motsvarar den, som man nu står i begrepp att afhända sig. Jag ber få fasta uppmärksamheten på hvilka mångfaldiga intressen man måste taga i betraktande, då man vill beräkna jernvägarnes rentabilitet och afkastning af det i dem nedlagda kapitalet. Halva vi icke från alla håll hört upprepas yrkanden om att jernvägsfrakterna borde nedsättas? Tro herrarne att vi för framtiden skola blifva mera oberörda af sådana yrkanden än hittills och tro herrarne, att vi kunna förebygga att jernvägarne alltid komma att lemna en afkastning, som står i skäligen förhållande till de nedlagda penningarna? Jag får därför säga, att på samma gång jag anser den ifrågasatta försäljningen önskvärd, bland annat därför att derigenom tillfälle skulle lemnas åt många mindre bemedlade samhällsmedlemmar att förvärva egenderrätt till jord, på samma gång kan jag ej ur affärssynpunkt anse det klokt att utbyta våra små domäner mot en sådan fastighet af tvifvelaktigt värde som jernvägar. Jag vill ej erinra om åtskilliga sådana affärsföretag, hvori Riksdagen inledt svenska staten. Blott det felet vill jag påpeka, då Riksdagen beslöt att staten skulle öfvertaga stora belopp af bergslagsbanans obligationer, hvarigenom statsverket åsamkats ej blott ränteförlust, utan äfven en räntefordran på 1½ million kronor. Jag tror att detta förhållande bör varna för att nedlägga kapital i likartade företag. Jag skulle för öfrigt också vilja fråga, om icke hvilken affärsman som helst besinnar sig mycket noga, innan han placerar penningar i jernvägsobligationer.

Jag för min del är således ganska obenägen att på detta sätt använda de för ifrågavarande egendomar inflytande köpeskillingarna. Jag hyllar deras mening, som anse det klokare, och särskildt klokt för framtiden, att använda köpeskillingarna till inköp af skogsmark, den må nu vara kalhuggen eller bevuxen med mer eller mindre ståndskog. Jag får säga, att den erfarenhet jag haft om de af domänstyrelsen senast afslutade skogsköp ledt mig till den åsigten, att det skulle vara önskvärdt, att skogsköpen för statens räkning fortsattes i något större skala än för närvarande. Det är visserligen sant, att den närvarande tiden ej är särdeles lämplig att *sälja* egendomar, men å andra sidan är det kanske nu den allra lämpligaste tiden att *köpa* sådana. Staten kan nemligen icke på bättre vilkor än just nu förvärfa sig goda och betydliga skogsarealer och hvilka i all framtid skola gifva god afkastning på de nedlagda penningarna. För min del skall jag alltså gerna instämma i de ord, som yttrades från statsrådsbänken, att man i framtiden skall erkänna att Riksdagen, i fall den bifaller utskottets hemställan, lagt en god grund för förvärfvande åt staten af skogbärande marker, som ur flera synpunkter skola lemna staten och samhället stora fördelar. Jag instämmer på det högsta i detta yttrande och vill på samma gång erinra derom,

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar.
(Forts.)

att i början af vårt nya statsskick, 1809, 1810 och 1811, staten gjorde en af de sämsta affärer den någonsin gjort, då den nemligen slarf- vade bort sina rekognitionsskogar. Den affär, som staten då gjorde, var af den beskaffenhet, att det icke förundrar mig att man *nu* börjar vakna till insigt om nödvändigheten att reparera den skada, som man då gjorde, genom att rent ut sagdt bortskänka dessa skogar, ty jag vill ej nämna den spottstyver, hvarmed bruken och bergverken fingo förvärfva sig dem.

Hvad beträffar den nästföregående talarens yttrande, att den skogs- mark, som man skulle köpa för t. ex. 20 kronor, snart nog skulle blifva så dyr att den icke skulle lemna någon mot värdet svarande valuta vare sig i afkastning eller kapital, så misstänker jag att han räknade alldeles för fort och för dyrt. Jag skall göra samma be- räkning, men utgå från andra grunder. Om jag nemligen köper ett tunnland skogsmark för 20 kronor och tänker mig att denna mark är bevuxen, låt vara med blott småbuskar — i Örebro län har man för det priset kunnat köpa flera tusen tunnland med vacker ung- skog —; om jag vidare låter denna skog stå och växa utan att röras i t. ex. 100 år och så ser till hvad den kommer att kosta efter dessa 100 år, så vill jag erinra derom, att 20 kronor med ränta på ränta lagd till kapitalet efter den räntefot, som för närvarande gäller, 3 eller 4 procent, först om 20 år fördubblas, d. v. s. utgöra 40 kronor; om ytterligare 20 år blir summan 80 kronor, om än ytterligare 20 år 160 kronor och slutligen efter ytterligare 20 år 320 kronor. Detta vill med andra ord säga, att 320 kronor är just priset på detta skogs- tunnland, då skogen är 80 eller 100 år gammal, beroende derpå om jag räknar efter en häntefot af tre eller efter fyra procent, och jag vill fråga hvar och en, som sett en så pass gammal örörd skog, om man icke, äfven i de längst aflägsna trakterna af Norrland, kan taga ut 300 kronor för ett tunnland af sådan beskaffenhet? Min öfvertygelse är, att i södra och mellersta Sverige ett ännu större belopp skall kunna uttagas ur ett sådant tunnland, och således har jag äfven från den synpunkten sedt inga betänkligheter för att använda de in- flytande köpeskillingarna till inköp af skogsmark.

På grund af hvad jag sålunda anfört anhåller jag om bifall till utskottets hemställan, sådan den lyder oförändrad. Jag tror att kam- maren gör klokt i att göra detta och derigenom på samma gång undvika den tvist, som kan uppstå, om olika beslut inom kamrarne komma till stånd och derigenom fråga uppstår, huruvida samman- jemkning kan ega rum eller icke. Jag tror, att meningarna i det fallet kunna vara delade, och därför vill jag för min del ej utsätta mig för den risken, att förslaget skulle kunna helt och hållet förfalla, hvarför jag anser det under alla förhållanden vara klokast att an- taga utskottets hemställan.

Herr friherre Bonde: Den nu förda långvariga diskussionen gifver tydligen vid handen, att den föreliggande frågan är af största vikt och har större innebörd än man vid första påseende tänker sig, eller hvad jag åtminstone för min del trodde, innan frågan började diskuteras.

Tungt vägande skäl hafva här blifvit anförda af dem, som förorda utskottets förslag, särskildt från regeringsbanken. Jag vill å andra sidan icke förneka, att äfven motsidan framkommit med invändningar och skäl, som kunna synas talande, hvilket äfven märkes deraf att flera instämmanden gjorts, i synnerhet i hvad den ärade talaren på dalabänken anförde.

Man tycker att det låter ganska naturligt och ligger nära till hands att, när man får sälja sin egendom, man först tänker på att betala sina skulder. Detta är äfven en sund princip, en princip, som måste vinna anklång hos hvarje rättskaffens man. Dock kunna, äfven hvad den enskilde beträffar, fall inträffa, då det kan ifrågasättas, om en sådan åtgärd kan vara klok. Kreditens faror hafva ofta blifvit betonade, och det med rätta, men krediten har äfven stora fördelar. Kan man till billigt pris få låna sig penningar, ser man en möjlighet att på ett fruktbärande sätt kunna använda dem och således få en större inkomst för dessa penningar, så gör man klokt i att hellre använda inflytande penningemedel till att utvidga sin vinstgivande rörelse än att dermed betala andra skulder. Kan detta vara en sanning för den enskilde, så är det ännu mera så för staten, ty mellan staten och den enskilde existera stora skiljaktigheter, och det är därför alltid farligt att se statens förhållanden ur den enskildes småaktiga synpunkt. Staten har att verka icke för för ögonblicket, icke för tillfällig inkomst, utan staten måste tänka framåt. Vi, som här lagstifta för statens väl, vi skola först och främst se på hvad framtiden förer med sig, huru vi ställa det för kommande släkten, för framtida generationer.

Det sades af talaren på dalabänken, att det föreslagna sättet att använda penningarna till inköp af skogbärande mark vore ett föga fruktbärande sätt. Han framhöll, att hvad nu för ögonblicket betalas med 20 kronor, skulle om 100 år kosta 2,000 kronor. En fullmäktig i riksgäldskontoret har med den räknekonst, hvari han särskildt bör vara stark, hastigt bevisat falskheten i detta. Äfven jag gjorde några beräkningar och tyckte mig finna, att jag blott i det fall kunde få summan så oerhörd, om jag utginge från en räntefot, som tillhör en för längesedan försvunnen tidpunkt. Men tager man räntan efter 3 procent, blir beloppet, såsom herr Johansson anförde, icke mer än 640 kronor efter 100 år. Han utgick då från ett nuvarande pris af 20 kronor. Men det har anförts, att det nuvarande priset ofta ej utgjort mer än 7 à 8 kronor, och då torde summan efter 100 år icke stiga till mer än 356 kronor.

Frågan om försäljning af statens domäner har ofta varit på tal, men har alltid rönt motstånd, hvilket nu emellertid tyckes gifva vika. Man har motsatt sig saken och sagt: det är fara uti att staten afhänder sig sina fastigheter. Det är af vigt, att staten eger fast egendom; denna utgör någonting säkert och tryggt, hvarpå man kan lita, så att man ej behöfver lita uteslutande på tillfälliga, årliga, ofta med svårighet erhållna inkomster. Det har framhållits, att man bör akta sig att sälja denna egendom, men man har dock på senare tider medgifvit, att de allra minsta kronoegendomarne få försäljas. Och nu är det föreslaget att gå ännu ett steg längre och sälja så-

*Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.*

(Forts.)

Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.

(Forts.)

dana egendomar, hvilkas afkastning uppgår till 400 kronor. Ja, man har till och med framkastat förslag, att man borde gå ännu längre; men allt detta under den förutsättningen, att statens egendomar icke minskades, utan att staten, då den afhände sig egendomar af detta slag, i stället förskaffar sig fast egendom af ett annat. Det är därför som man tänkt sig, att om staten afhände sig sina jordegendomar, skulle den i stället inköpa skogsmark. Orsaken, hvarför man ansett sig böra sälja dessa mindre egendomar, är dels att de draga betydlig förvaltningskostnad och således äro besvärliga att hafva tillsyn öfver, dels, såsom af en talare anförts, att man anser, att dylika små jordlotter i sjelfegande brukares händer skulle ega en långt större betydelse, än om de innehafvas af staten. Alla dessa skäl tala för, att de allra minsta kronodomänerna må få afyttras, men blott på det vilkor, att annan fastighet i stället inköpes.

En ärad talare nämnde nyss, att man mycket väl kunde till statens fasta egendom räkna dess jernvägar. Dessa vore en visserligen skuldbetyngd egendom, men genom att afbetala den på dem hvilande skulden skulle staten öka sin direkta fasta egendom. En annan talare yttrade, att jernvägarne vore egendomar af det slag, att man svårligen kunde beräkna, hvilken afkastning de i framtiden skulle lemna, och att med all säkerhet denna afkastning skulle blifva mycket varierande. Jag instämmer i detta senare uttalande och tror, att jernvägarne icke äro att hänföra till fastighet, lämplig att tillbyta sig mot delar af den svenska jorden.

Det anfördes af en talare i början af detta sammanträde, att det vore lämpligare att lemna skogsvården åt enskilda personer och att, om de enskilde ofta på mindre tillfredsställande sätt vårdade sina skogar, man finge söka att genom lagstiftning tvinga dem att bättre ordna sin skogshushållning. Jag kan för min del icke vara med om denna åsigt. Vi veta, huru betänkligt, huru farligt det är, när staten allt för mycket ingriper i den enskildes förvaltning, och huru svårt det blir, i synnerhet hvad skogsskötseln beträffar, att göra allt för stora inskränkningar i den enskildes frihet. Den enskilde, men icke staten, får ofta vidtaga sina åtgärder endast för tillfället, se endast på den närmaste framtiden. Han kan icke nedlägga så stora kapital på sin skogsskötsel, som staten kan; och om han deri nedlägger kapital, så är det för honom en betänklig sak, ty han vet, att ej blott under hans egen lifstid utan äfven under närmast kommande generationer någon afkastning på detsamma ej är att vänta. Då det således medför betydande svårigheter för de enskilde att rätt bedrifva skogsskötseln, är det af vigt, att så mycket som möjligt af skogsskötseln omhänderhafves af staten, och denna princip har blifvit erkänd i de flesta andra länder. Af den redogörelse utskottet lemnar finner man, att det är endast två länder, der staten eger tillnärmelsevis så liten skogsareal som Sverige, der i vissa delar af landet statsskogarne ej uppgå till ens 6 procent af utmarken eller en försvinnande liten del. I somliga andra länder deremot eger staten enligt utskottets uppgift öfver hälften af den skogbärande marken. Der har man insett, att staten är den rätta och bästa skogs-egaren.

Här har blifvit framhållet, att staten ändå icke skulle kunna förvärfva sig så stora sträckor som de andra länderna och som behöfligt vore, men hvarje liten bit skogsmark, som nu ligger för fåfot, det vill säga utan tanke på skötsel, kan, om den kommer i statens vård, bli fruktbarande och gagnande för framtiden. Man har också anfört nyttan, som ligger i det fördelaktiga inflytande statens rationella skogshushållning skulle hafva på omkringboende skogsegare, och deri ligger en djup och stor sanning. Om den enskilde skogsegaren ser att statens närbelägna skogar drifvas väl, lär han af exemplets magt. Deraf vinner man mer än genom många reglementariska stadganden. Det är således en synnerlig fördel, att de mindre kronolägenheter — jag vet icke, om det skulle varit någon så stor fara, om man gått ända till 500 kronor — på sätt här blifvit föreslaget må försäljas, och att de penningar, som härigenom inflyta, användas just på det sätt utskottet förordat eller till inköp af skogsmark.

Första Kammarens bifall har här blifvit åberopadt som ett skäl, hvarför man nu borde antaga förslaget, då frågan eljest skulle kunna komma att förfalla. Det glädde mig att höra, huru Första Kammarens bifall åberopades såsom ett skäl för Andra Kammarens bifall. Jag har förut ofta hört ett Första Kammarens afslag användas som skäl för att genom Andra Kammarens bifall hålla en fråga vid lif. Då vore det väl icke för mycket, om ett motsatt förhållande finge ega rum denna gång, när det gäller att hålla en god och vigtig sak vid lif.

Herr talman, på de skäl jag anfört ber jag att få yrka, att kammaren måtte bifalla utskottets förslag.

Herr Nyström: Herr talman, jag skall be att få för min ringa del understödja utskottets förslag, och när jag det gör, ansluter jag mig till den utredning, som lemnades af herr Olof Jonsson i Hof och som syntes mig särdeles uttömmande. Förhållandena i Norrland känner jag icke, men jag kan bestämdt vitsorda, att i mellersta och södra Sverige finnes ett stort behof af en förbättrad skogsskötsel och tillökning af de staten tillhöriga skogarne, dels för att motverka en börjande skogsbrist och dels för att tjena de enskilde till föredöme. Vi hafva äfven hört det från en kompetent auktoritet, nemligen herr finansministern. Men om herrarne utom de skäl, som redan blifvit anförda, äfven önska auktoriteter, finnas sådana af särdeles värde. Det torde vara väl bekant, att den frejdade Agardh på sin tid ifrigt sysslade med skogsproblemet, och han kom dervid till det resultatet, att han med hela sin öfvertygelses värme förordade, att staten skulle förvärfva landets skogar för att förekomma den skogsbrist, som fans redan på hans tid. Härvid undersökte han frågan från klimatologisk, finansiell och ekonomisk synpunkt och anställde vederbörliga jämförelser med förhållandena i andra länder och härigenom befastes han än ytterligare i sin åsigt och framhöll det som en lifssak för vårt land. Förhållandena ha sedan dess ändrat sig, men, väl att märka, i en sådan riktning, att önskvärheten af hvad han framhöll gjort sig gällande med fördubblad styrka, och om Agardh nu lefvat, skulle han uppträdt med ännu större eftertryck för saken. Så väl skäl som auktoriteter tala således för ett bifall till utskottets förslag.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen- domar.
(Forts.)

Angående försäljning af åkälliga mindre kronoegendomar. Jag yrkar bifall och jag tror, att våra efterkommande skola tacka oss för ett sådant beslut.

Med herr Nyström instämde herrar *Lindmark* och *Werner*.

(Forts.)

Herr Andersson i Hasselbol: I liket med en föregående talare anser äfven jag, att denna fråga är af stor vigt, då den blifvit på båda hållen så mycket ventilerad. Den ringa kännedom jag har så väl om statens som enskildes skogar gör, att jag för min del ställer mig på reservanternas sida. Jag skall icke upptaga kammarens tid något längre, men då jag från statsrådsbänken hörde, att staten inköpt egendom för mycket billigt pris, ända ned till 8—9 kronor tunnlandet, kom det mig i minnet, att jag för en tid sedan såg i en tidning, att en egendom, som jag känner till, sålts till staten för 25,000 kronor, och dervid tror jag ej tunnlandet kostade mer än 9 kronor. Men jag tror icke att tunnlandet der var värdt ens 9 kronor, då jag vet att för omkring 25 å 30 år sedan denna samma egendom icke hade annat värde än skogen, men då lönade det sig ej att hugga skogen. Sedan inträdde bättre konjunkture för träförädlingen, och det var en patron som köpte egendomen för afverkning af skogen. Han tog i med ifver och höll på i flera år, då skogsmarken var betydligt stor. Egendomen låg aflägsset, och det blef dryga transportkostnader, då man måste föra virket två mil till Klarelfven och der efter frakta det med båt till närmaste hamn. Dessa dryga omkostnader gjorde, att sedan timmerafdrifningen var slut, han gjorde konkurs, men de som känna honom ansåg, att han hvarken var en vinglare eller slösare, och för den skull antogs att den dryga transportkostnaden ruinerade honom. Derefter blef egendomen såld för mycket billigt pris, bestämdt icke öfver 10,000 kronor, och köparen försökte afdrifva den mindre skogen, som var kvar, såsom pitprops och dylikt. Men till sist, när hela skogsmarken är afverkad, har staten köpt egendomen för 25,000 kronor, men jag tror mig hafva öfvertygat herrarne, att icke staten förtjenar något på den affären. Man har beräknat, att tunnlandet skulle stå till 350—400 kronor, när skogen derå återväxt till afverkning, men det är alldeles säkert, att aldrig skall det bli så gynsamma tider för träförädlingen, att det skulle löna sig ens, om tunnlandet icke skulle stå högre än 200 kronor och man sedan finge frakta timret lång väg. Det är således en gifven förlust med skogshandel. Jag instämmer därför i reservanternas förslag.

Herr Brodin: Då pågående diskussion hufvudsakligast afser *användningen* af de penningar, som genom försäljningen af dessa mindre kronoegendomar skulle komma att inflyta till statskassan, så anhåller jag få yttra mig härom. Jag utgår från den förutsättningen, att om staten skall drifva affärer, måste det anses önskvärdt att den enskilda affärsmannens sätt att drifva liknande affärer tages till föredöme, då den enskilde grundar sin affärsverksamhet på mångårig erfarenhet och noggranna beräkningar. Utgående från denna förutsättning, vill jag fråga: är det antagligt att den enskilde, som, på det

sätt här är i fråga, sålde sin egendom, skulle för köpeskillingen inköpa sina egna skuldförbindelser, som han ännu icke vore skyldig att lösa, och vid infrändet af dessa skuldförbindelser, det är att märka, betala desamma med ett högre pris, än han sjelf vid deras utgifvande erhållit? Jag tror det icke, åtminstone icke så vida han hade tillfälle att på bättre sätt använda sina penningar. Om man i föreliggande fall tager de affärsmän och bolag, som drifva skogsaffärer och sågverksrörelse i Norrland, till föredöme, så finner man att dessa affärsmän och bolag köpa in de hemman, hvilkas skogar de redan, på grund af arrendekontrakt på vissa år, afverkat endast för ungsko-gens skull, ty den odlade jorden arrendera de gerna bort endast för på kommunen belöpande skatter. Ehuru de emellertid måste låna upp penningar och låna dem ganska dyrt, åtminstone cirka 50 procent dyrare än staten, så synes det som om de anse med sin fördel förenligt att på detta sätt upköpa skogsmarker. Men utom dessa föredömen, som borde få anses som skäl för staten att sålunda placera penningar, finnas äfven andra förhållanden, som tala för förslaget att staten skall upköpa skogsmarker.

Vi veta huru skogen stiger i värde, vi veta att detta värde har varit i ett jemnt stigande, och det finnes ingen förutsättning för en förändring i detta ständiga stigande. Ty, såsom vi litet hvar veta, afverkas skogen här i Sverige i en allt större och större omfattning och i vida större skala, än att afverkningen ersättes af återväxten. Samma förhållande är emellertid rådande i andra länder, t. ex. i Nord-Amerika, som för närvarande fournerar den europeiska marknaden med en stor del af dess skogsbehof, och den tiden torde därför icke vara långt aflägsen, när Nord-Amerika icke längre eger någon skog att afyttra på Europa. Men är det under sådana förhållanden icke högst antagligt, att skogen skall komma att ytterligare stiga i värde? Derfor torde det under nuvarande tider vara ett godt sätt att placera penningar, att man inköper skogsmarker, i synnerhet om de icke äro alldeles uthuggna. Om de äro så uthuggna att man tagit rubb och stubb, så är kanske affären icke så god såsom affär; men i det fallet får man icke förbise, att staten ändå måste göra uppoffringar för att landet icke skall blifva en ödemark, och äfven ur den synpunkten torde det vara försvarligt att staten inköper skogsegendomar.

Det har som skäl emot att staten skulle inköpa skogsmarker blifvit framhållet, att administrationskostnaderna för statens skogar skulle vara så dyra. Ja, äfven i detta hänseende bör staten taga exempel af den enskilde. Den enskilde har i sådant afseende att se till huru han, då administrationen går till för hög procent af affären i dess helhet, skall kunna få en billigare administrationskostnad. Man får sätta ned dessa kostnader eller ock öka rörelsens omfång med bibehållande af samma administration, så att procentkostnaden för administrationen blir mindre och affären bär sig.

Om staten inköper skogsmarker, så bör administrationen icke därför afsevärdt förökas.

Nuvarande jägmästare och skogvaktare, särskildt de i södra och mellersta Sverige stationerade, hafva antagligen icke full sysselsättning under närvarande förhållanden, men måste detta oaktadt finnas.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar. Om staten inköper skogsmarker i de distrikt, der sådana förhållanden existera, skulle naturligen detta minska administrationskostnaden i förhållande till skogsarealen. Staten har således intresse af att öka den skogbärande areal, som står under dess förvaltning, just för att nedbringa förvaltningskostnaderna. Jag anhåller få yrka bifall till statsutskottets förslag.

(Forts.)

Herr Pålsson i Hemmesdynge: Jag vill visst icke vara mångordig, då jag yttrar mig i denna fråga, utan vill endast helt enkelt fästa herrarnes uppmärksamhet på ett räknefel, som förekom under diskussionen. Herr Johan Johansson i Noraskog försökte visa, huru mycket en skogbärande mark, som kostade 20 kr. tunnlandet, skulle komma att gå till om hundra år, om man beräknade samma räntefot som den nu gällande, och med sammanlagda räntan och kapitalet skulle det då enligt hans beräkning uppgå till 320 kr. Jag vill fästa uppmärksamheten derpå, att det gör dubbla summan eller 640 kr. på hundra år. Huruvida en skog på mager skogsmark kan vara värd den summan om hundra år, förstår jag icke att bedöma, då jag bor på slätten. Men utom den summan kommer det — det säger sig sjelft — att årligen bli behof af en del omkostnader för tillsyn och arbete å sådan mark, att summan säkerligen kommer att ställa sig betydligt högre än herr Johansson beräknade, och jag tror, att dessa kostnader för jordens köp och skötsel komma att under nämnda tid uppgå till 1,000 kr. pr tunnland. Jag vill icke göra något yrkande, då jag icke är fullt viss om hvilket skulle vara fördelaktigast, antingen att bifalla utskottets eller reservanternas förslag.

Herr Lasse Jönsson: Jag vill endast i korthet tillkännagifva, att jag röstar för utskottets förslag. Vore det så, att man kunde hoppas få en sammanjemkning, så skulle jag möjligtvis kunna vara med om det förslag, som framstälts af reservanternas. Men jag misströstar derom. I Första Kammaren höjdes ingen enda röst för bifall till reservanternas förslag, utan yrkandena derstädes gingo allesammans ut på antingen bifall till utskottets hemställan eller också afslag. Då man derför erinrar sig den motvilja, som i Första Kammaren städse förefunnits mot hvarje försäljning af mindre kronoegendomar, och då jag fruktar för ett rent afslag i Första Kammaren, om en sammanjemkning försökes, så skall jag, eftersom jag icke vill vara med om den risken, yrka bifall till utskottets förslag.

Herrar *Svensson* i Rydaholm, *Olsson* i Kyrkebol, *Svensson* i Edum och *Svensson* i Bossgården instämde med Herr Lasse Jönsson.

Herr O. Andersson i Hasselbol: Jag har begärt ordet endast för att få meddela den rättelsen, att köpeskillingen å den egendom jag omnämnde icke var 25,000 kronor, såsom jag uppgaf efter tidningen, utan, såsom jag efteråt erfarit, 15,000 kronor, d. v. s. efter ett pris af 7 kronor på tunnlandet. Detta förändrar visserligen saken ganska betydligt. Men detta oakadt tror jag att köpet var för dyrt.

Herr friherre Bonde: Inom några ögonblick skall äfven jag in-

stämma i ropen på proposition. Jag har endast, i anledning af hvad som uppgafs af den räknemästare, som nyss hade ordet, att ett pris af 20 kronor tunnlandet skulle efter 100 år med beräkning af ränta på ränta uppgå till ett värde af 640 kronor tunnlandet, velat säga att det är på långt när ej all skogsmark som betingar så högt pris som 20 kronor, utan att mycken skogsmark blifvit inköpt för så lågt pris som 8 kronor tunnlandet, och då blir summan efter enahanda beräkningsgrund icke mer än 356 kronor pr tunnland. Nu har det visserligen sagts, att till följd af kostnaderna för skogens skötsel och förvaltningsomkostnaderna skulle denna summa blifva mycket större. Detta må vara sant, men hvad som är säkert, det är, att till följd af stigande träpris skogens värde betydligt kommer att ökas och att staten därför kommer i alla fall att göra en god affär genom att till inköp af skogsmarker, på sätt här är i fråga, använda de köpeskillingar, som inflyta för försälda mindre kronolägenheter.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Herr Gumælius: Herr talman! Från olika håll hafva under diskussionen, såsom mig synes, blifvit anförda ganska tänkvärda skäl både för och emot den ena och andra åsigten, både från dem, som vilja att man skall antaga utskottets och från dem, som yrka på bifall till reservanternas förslag. Men så vida jag har kunnat erfara, har ingen uttalat sig på ett sådant sätt, att det ena goda förskjuter det andra. För min del är jag öfvertygad, att om denna kammare skulle rösta i enlighet med sina reservanter, så skulle man komma till en sammanjemkning; och jag tror att denna skulle gå i en sådan riktning, att man komme till att använda de meningar, som blifvit uttalade från såväl den ena som den andra sidan. Jag tror att det beslut som man här kommer att fatta icke är af den vikt, som af åtskilliga talare framhållits. I ett afseende är det emellertid så, nemligen just beslutet att dessa mindre kronoegendomar skola försäljas. Men så vill man bestämma huru medlen, som inflyta af försäljningen, skola användas. I det afseendet tror jag att beslutet kommer mest att afse, hvad som under den närmaste tiden kommer att försäljas; ty kommande riksdagar komma väl att bestämma om försäljningen skall inställas, ifall den skulle visa sig medföra olägenheter. — För min del har jag emellertid rörande medlens användning, efter som de nu äro på tal, en något annan mening än både de, som yrka bifall till utskottets hemställan, och de, som biträda reservanternas förslag. Jag tror nemligen att ett godt sätt vore, om medlen användes till vidgande af vårt jernvägsnät, dels indirekt genom att göra afbetalningar å jernvägsskulden och dels direkt genom att fortsätta jernvägsbyggandet norrut och genom att inköpa sådana jernbanor, som ligga naturligt, och som nu täfla med och förstöra trafiken för statsbanorna. På tal derom har det sagts under diskussionen, att staten en gång gjort en dålig affär i jernvägsobligationer. Men så vill jag säga att det är en väsentlig skilnad emellan att köpa jernvägsobligationer och att köpa jernvägar; och så vill jag erinra derom, att när 1879 års Riksdag inköpt ett stort parti af bergslagsbanans obligationer — det gick till en 7 millioner kronor — mot en kurs af 90 procent, under det att dessa obligationer på den allmänna

*Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.*

(Forts.)

marknaden knappast gälde hälften, så var detta icke för att göra en affär, utan för att gifva ett understöd, af hvilket man skänkte halfva kapitalkostnaden; och då bör icke den affärens utgång kunna ega tillämplighet på detta förevarande fall.

Jag skall icke göra något yrkande nu; men för den händelse att denna fråga skulle gå till statsutskottet tillbaka, och det gäller att sammanjemka olika beslut, hoppas jag att utskottet måtte vid sammanjemkningen finna ordalag så bindande och tillika så evasiva, att hvad som det ena eller andra året må vara mest förmånligt, att endera köpa skogbärande mark eller också använda medlen till utvidgande af statens jernvägssystem, också med stöd af det beslut, som i enlighet med en sådan utskottets hemställan kommer att fattas, må kunna göra sig gällande.

Jag har intet yrkande.

Herr Folke Andersson: Herr talman, mina herrar! Jag skall bara yttra några ord. Det har af någon talare blifvit sagdt, att det finnes tungt vägande skäl på båda sidor, såväl deras som yrka på bifall till utskottets förslag som deras som vilja bifalla reservanternas. Jag tror också att det vid denna fråga förefinnes kraftiga skäl på begge sidor, och när så är förhållandet tror jag att sanningen ligger emellan ytterligheterna. Derfor kunde reservanternas förslag här antagas, och då finge man ett sammanjemkningsförslag, som afsåge att man för de medel som flöte in, kunde inköpa någon skogsmark och använda återstoden till afbetalning på statens skuld.

Jag är icke synnerligen belåten med förslaget att för de influtna medlen inköpa mark för skogsodling och det kanske mest därför, att jag har varit i tillfälle att se ett och annat af dessa kontrakt, hvarigenom staten förvärfvat sig mark för skogsplantering. Oaktadt staten har betalt den temligen dyrt, hafva jordegarna dessutom förbehållit sig betesrätt. I dessa kontrakt förbehåller sig säljaren alla möjliga förmåner, såsom t. ex. att, när skogen blir så mogen, att den kan börja afverkas, åtnjuta sitt fulla behof deraf ända till halfva afkastningen. När man gör upp sådana kontrakt, kan man väl icke påräkna någon behållning. Jag hoppas därför, att om inköp af skog beslutas, inga sådana förbehåll måtte göras, ty icke kan staten få inkomster på skogen, om jordegaren skall hafva sådana fördelar. Det är emellertid dessa förhållanden, som göra, att jag ansett mig böra sluta mig till reservanternas förslag, till hvilket jag yrkar bifall.

Herr Carl Ifvarsson: Efter herr statsrådet och chefens för finansdepartementet uppträdande i dag här i kammaren tror jag, att utskottets förslag kommer att gå igenom. Jag vill nu endast fästa uppmärksamheten vid, att det beslut, som kommer att fattas, gäller icke ett eller två år, utan kanske 20 år. Går utskottets förslag igenom, så lemnas Kongl. Majt befogenhet att sälja och köpa egendom efter behag. Det är således icke blott åt den nuvarande regeringen, man lemnar denna rätt, utan man lemnar den äfven åt kommande regeringar. Då jag för öfrigt anser mig kunna befara, att utskottets förslag snarare kommer att befordra skogssköfving än skogs-

odlingens befrånjande, vidhåller jag mitt yrkande om bifall till reservationen.

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.
(Forts.)

Herr Bergman: Efter uppgifter, som helt nyligen varit synliga i tidningarne, lærer Sverige vara det land, som har jernvägar till den största utsträckning i förhållande till folkmängden. Enligt de uppgifter, som lemnas i utskottets förslag, lærer det icke finnas något af de land, som närmast omgifva oss, der de allmänna skogarnes areal är så ringa, som den är i Sverige. Att under sådana förhållanden föreslå och votera, att de medel, om hvilka nu är fråga, skulle användas för det ändamål herr Gumælius angifvit i stället för det utskottet föreslagit, vore en ganska dålig hushållning. Innan kammararen skrider till votering, vill jag emellertid fästa uppmärksamheten på en sak och instämmer i öfrigt med dem, som yttrat sig för utskottets förslag. Jag tror nemligen, att herrarne skola gifva mig rätt, då jag påstår, att vi under de senaste årtionden dragit väl höga vexlar på framtiden och på våra efterkommande, och detta gäller icke endast riksförsamlingen utan äfven dem, som hafva kommunernas angelägenheter om hand samt den enskilde. Det förefaller mig derföre, som om det vore skäl, att vi mera tänkte på våra efterkommande, på dem, som skola betala alla dessa lån, som blifvit upptagna för hvarjehanda ändamål, och mig synes, att intet af de förslagna sätten att använda de vid kronoegendomarnes försäljning inflytande medlen är lämpligare, än det utskottet föreslagit eller att använda dem till skogsmarkens inköpande. Man hör ofta sägas, att de medel, som upplånas af stat eller kommun, användas för ändamål af den beskaffenhet, att äfven våra efterkommande i framtiden deraf kunna draga nytta, och detta är nog ofta sant, men icke alltid. Jag är nemligen öfvertygad om, att våra efterkommande om 40 eller 50 år hafva helt andra behof än vi, behof, om hvilka vi nu icke hafva en aning. Men, säger man, våra efterkommande hafva ju lika stort gagn af de företag, vi sätta i gång, som vi sjelfva och böra derföre deltaga i omkostnaderna. För min del tror jag icke, att man kan vara fullt säker härpå och att meningarne kunna vara mycket delade, huruvida flere af våra företag blifva efterkommande till direkt nytta. Jag vill t. ex. erinra om en sak, som under denna riksdag redan varit å bane, nemligen frågan om telegrafverket. Hvem skulle väl förut hafva trott, att man icke under alla tider skulle få gagn af telegrafan. Nu har telefonen börjat utvecklas och vi få se, hur det kan komma att gå med telegrafan om några tiotal år.

Utskottet har i sitt betänkande äfven berört förhållandena beträffande allmänna skogarne i andra land. Jag vet visserligen icke mycket härom, men det vet jag åtminstone, att förhållandena på några ställen i mellersta Europa äro sådana, att ingen enskild person eger skog utan att all skog tillhör staten eller kommunen. Om nu icke staten eller kommunen i dessa land tagit hand om skogen, tro herrarne då verkligen, att den funnits kvar i de enskildes ego? Förhållandet hade antagligen blifvit, att invånarne kommit i stort trångmål och icke ens inom eget land haft tillgång på bränsle.

Då jag anser det oklokt att först låna penningar för att bygga

Angående jernvägar och sedan sälja statens egendom för att betala lånet, yrkar försäljning jag bifall till utskottets förslag.
af åtskilliga mindre kronoegen-
domar.

(Forts.)

Herr Danielson: Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga, men har nu gjort det för att få säga, att oaktadt de många skälen i utskottets förslag jag likväl tror, att reservanternas äro lämpligare. Jag vidhåller den uppfattningen, att det är af mycket större vikt, att den enskilde får ega svenska jorden, än att staten blir den störste jordegaren, och jag anser derföre, att vi böra göra allt för att uppmuntra den enskilde att odla skog, hushålla med och vårda densamma. När vi nu stå inför det förhållande, att vi vilja sälja sådana egendommar, som endast förorsaka staten kostnader, hvarför skola vi då köpa andra, som också komma att göra detsamma? Är detta fördelaktigt? Det tror jag för min del icke. Herrarne få tala om priset huru mycket som helst, så står dock det faktum kvar, att dessa skogar komma att blifva ganska dyra genom förvaltningskostnaderna, och när skogarne i en framtid blifva fullväxta och mogna, skulle det kunna hända att Riksdagen beslutar att sälja kronoskogarne, såsom det skedde på 1820-talet, fastän det då icke, efter hvad jag kan påminna mig, tillämpades i flere än två län, nemligen Kalmar och Örebro län. Äro åter skogsmarkerna i den enskildes hand, då kunna de icke ryckas bort på sådant sätt. Jag tror derföre, att om staten miuskar sina ränteutgifter genom att inköpa obligationer eller anvisar medel till att uppmuntra enskilde jordegare att bättre vårda sin skog, vore detta mycket bättre. Herrarne få heller icke tro, att priset på virke och dylikt komme att blifva så lågt, om staten blefve egare till skogarne. Det har jag kännedom om från den ort jag tillhör, att så icke blir förhållandet. Från en kronopark, som der finnes, kan allmogem icke köpa något virke eller bränsle, emedan det är betydligt dyrare, än om det tages från enskildes skogar, och om kronan blefve egare till alla skogar i landet och de enskilde således icke mera hade någon skog att sälja, blefve förhållandet antagligen detsamma på andra ställen. Förhoppningarna om de låga prisen äro således icke mycket att bygga på.

Det har sagts, att våra jernvägar icke hafva samma betydelse som fasta egendommar. Jag har alltid här i riksdagen hört talas om motsatsen såsom hufvudskäl för att vi böra bygga jernvägar, samt att dessa skola blifva landets framtida förnämsta inkomst. När nu detta skäl fallit bort, vet jag icke, hvad som inträffat, som kunnat gifva anledning dertill.

På dessa i korthet angifna skäl vidhåller jag den uppfattning, som i frågan uttalats af reservanterna.

I herr Danielsons yttrande instämde herrar *Bengtsson* i Gullåkra, *Ivar Månsson*, *Andersson* i Lyckorna, *Nilsson* i Skärhus, *Björkman* och *Anderson* i Skeende.

Herr Björck anförde: Jag skall endast be att få yrka bifall till utskottets förslag och derjemte anhålla, att kammaren måtte afgöra frågan genom votering.

Herr Jansson i Krakerud: Jag skall endast bedja att få tillkännagifva, att jag kommer att rösta för reservanternas förslag, hvilket jag icke tror är så riksfarligt, som någon under diskussionen velat påstå. Jag beder att få erinra, att vi få i alla fall hafva kvar skogsmarkerna i vårt fosterland, äfven om icke staten inköper dem. Vore det fråga om att ryssen skulle taga dem, vore jag den första, som skulle vara med om utskottets förslag. Med tiden växer det i alla fall skog på marken, vare sig nu staten eller enskild person eger densamma, och lika bra dessutom *utan* skogsodling som *med*, åtminstone hvad beträffar en del trakter i landet.

*Angående
försäljning
af åtskilliga
mindre
kronoegen-
domar.
(Forts.)*

Det var en ledamot på göteborgsbanken, som jemförde dessa köp med inköpen af mark för jernvägsbyggnaderna. Jag tror icke att dessa köp kunna jemföras med hvarandra, ty hade icke staten inköpt mark för jernvägsbyggnaderna, så hade vi heller icke haft några jernvägar, men utan att staten köpt de ifrågavarande skogsmarkerna, skulle vi ändå hafva haft skog på dem. Dessutom skulle det i många fall kunna hända, att genom inköp af dessa marker staten lade hinder i vägen för den fria utvecklingen af industrien, ty många anläggningar och industriella företag skulle hafva kunnat företagits å dem, om enskilde varit deras egare, men icke om staten varit det.

Det har varit åtskilliga räknemästare, som uppgjort beräkningar öfver skogarnes kostnad inom vissa år samt öfver hvad staten förlorat genom att ega de ifrågavarande parkerna. Jag tror man härvidlag också får taga med i beräkningen de betydliga inkomster, som staten förlorat i utskylder, hvilka, i händelse enskilde varit skogsmarkernas egare, ju måste från dem hafva influtit till staten, men icke om den sjelf varit egaren. I fall man nu försöker beräkna, hvad summan af förlorade utskylder, förvaltningskostnader och räntor å köpeskillingarna skulle hafva gått till under 75 eller 100 år, så tror jag, att de uppgifter, vi fått från en talare på dalabänken, komma att hålla streck. För min del vill jag dertför betona, att jag anser reservanternas förslag fördelaktigt. Slutligen vill jag tillägga, att, då samtliga Andra Kammarens ledamöter i statsutskottet reserverat sig, det förefaller mig litet oegentligt, om man skulle vika från dem i en så vigtig fråga som denna. Jag tilltror mig icke att ensam bedöma saken, eftersom jag naturligtvis icke kan hafva full kännedom om förhållandena, men då jag har ett ganska stort förtroende till de män, som jag varit med om att sätta in i utskottet, kan jag också tryggt lägga ansvaret på dem.

Herr Schöning: Jag beder att få tillstyrka bifall till utskottets betänkande och gör det dertför, att jag tror, att, om vi fatta beslut i öfverensstämmelse med utskottets uttalade önskan, göra vi en god gerning, för hvilken våra efterkommande skola blifva oss tacksamma och välsigna oss.

Öfverläggningen var slutad. Herr talmannen gaf proposition enligt de gjorda yrkandena, dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma i hvad den skilde sig från första

Angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegen-domar. punkten i den vid utlåtandet fogade reservationen och bifall i stället till samma reservation; och förklarade herr talmannen sig anse röst-öfvervigt förefinnas för den förra meningen. Då votering emellertid begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en omröstningsproposition af följande innehåll:

(Forts.)

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 1:sta punkten af utlåtandet n:o 23, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren, med afslag å nämnda hemställan, i hvad den skiljer sig från 1:sta punkten i den af herrar Carl Ifvarsson, Nils Petersson m. fl. afgifna reservationen, bifallit nämnda 1:sta punkt i reservationen.

Efter röstsedlarnes uppräknande befans, att 103 ledamöter röstat ja och 89 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 11.

Föredrogs och lades till handlingarna lagutskottets memorial n:o 15, i anledning af återremiss från Andra Kammaren af utskottets utlåtande n:o 10 öfver väckt motion om ändrad lydelse af 26 kap. 1 § rättegångsbalken.

§ 12.

Föredrogs och bifölls lagutskottets utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om bestämmande af straff för uraktlåten vård om hundkreatur.

§ 13.

Om tillägg till 3 kap. 10 § strafflagen. Till handläggning företogs härefter lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckt motion om tillägg till 3 kap. 10 § strafflagen.

Till lagutskottets handläggning hade Andra Kammaren hänvisat en inom nämnda kammare af herr *A. P. Lind* afgifven motion, n:o 124, hvari motionären — under hänvisning till de skäl han i en vid 1886 års riksdag afgifven motion anfört — föreslagit, »att Riksdagen

ville hos Kongl. Maj:t anhålla om sådant förtydligande tillägg i 10 § af 3 kap. eller annat lämpligt ställe uti gällande strafflag, att innehafvare af stulet gods, som tillhandlat sig detsamma af misstänkt person, vare sig å marknad eller annorstädes, skall vara skyldig att utan lösen eller ersättning återlemna godset till dess rätte egare eller ock i händelse densamme, som gjort handeln med en misstänkt person, förtytrat varan, må han ersätta det stulnas rätta värde jemte kostnad och skada».

Om tillägg till 3 kap. 10 § strafflagen.
(Forts.)

På anförda skäl hemställde emellertid utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet begärdes af

Herr Lind, hvilken enligt anteckning å utlåtandet inom utskottet varit af skiljaktig mening och nu anförde: Herr talman. mina herrar! Det är bekant, att jag förut framlagt denna motion, hvilken är framkallad af åtskilliga stölder, isynnerhet häststölder, som tid efter annan begåtts och fortfarande begås inom Bohuslän. Sådän som vår strafflag nu är kan man i vårt land aldrig återfå stulet gods, om man ej lyckas taga tjuften på bar gerning, men om en tjuv händelsevis gifver sig i väg med det stulna upp till Norge, och egaren genom elterspaningar kommer honom på spåren och derstädes anträffar sin egendom, så har han der alltid fått myndigheterna till hjälp och dymedelst återfått egendomen, vare sig den kommit i andra eller tredje mans hand. Om deremot tjuften håller sig qvar inom landet och här afyttrar det stulna, så har det händt, att egaren anträffat både tjuften och det stulna godset, men som detta kommit i andra eller tredje mans hand, så har han fått stå der och se på sin egendom utan att kunna återfå densamma. Under sådana förhållanden har jag för min del ock många med mig i hemtrakten ansett, att detta är en bristfällighet i vår strafflag, hvilken, sådan den numera tolkas liksom lägger hyende under lasten. Jag har såsom herrarne torde kunna inhemta af lagutskottets utlåtande i frågan vid 1886 års riksdag visat, och det är tydligt ådagalagdt, att äfven högsta domstolen godkänt den grundsatsen, att man icke är berättigad att återfå stulet gods, då innehafvaren deraf fått det i god tro, men lagutskottet erkänner dock, att grundmeningen i vår lag är den, att egaren skall kunna återfå det bortstulna utan att därför nödgas utgifva lösen. På den grund skulle jag helst hafva önskat, att Riksdagen ville lägga märke härtill och vidtaga någon åtgärd, hvarigenom vår lag kunde bringas till likhet med den norska och danska, ty i dessa länder gäller den regeln, att den, som blifvit frånstulen egendom och kan styrka, att den är hans, tager den åter, i hvems hand den vara må. Derför må hvar och en tilltala sin fångesman, denne sin och så vidare. Nu veta äfven alla, att sådana usla personer, som taga till yrke att stjäla andras egendom, icke hafva någonting att ersätta med, utan det blefve därför den, som skulle ersätta, hvilken i första hand handlat med tjuften, ty merendels kan denne hafva skäl att misstänka, att godset

Om tillägg till 3 kap. 10 § strafflagen. är på orättfärdigt sätt åtkommet, då han i de flesta fall får det för oskäligen godt pris.

(Forts.)

Jag har genom domslut för 1886 års lagutskott visat, huru det en gång tillgick vid en dylik ransakning och skulle kunna framdraga ännu flera exempel, om icke det medförde för mycket besvär att lösa handlingar från häradsrätter och hofrätter. Jag visade emellertid då, att oaktadt det blifvit styrkt, att den, som tillhandlat sig en stulen häst från en misstänkt person, visserligen härför fått böta 50 kronor, men icke blifvit ålagd att gälda någon skadeersättning. Tjufven dömdes väl sedan att ersätta det stulna, men hvartill tjänade detta, då sådana stackare vanligen icke hafva något att ersätta med?

Nu har jag emellertid fått underrättelse om, att Första Kammaren i någon mån beaktat min motion, och för att åtminstone delvis nå det af mig önskade syftet, vill jag vördsamt anhålla, att denna kammare ville fatta samma beslut, som Första Kammaren nyss antagit, hvilket lyder så här: *»att Riksdagen ville i anledning af förevarande motion i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vid granskning af gällande bestämmelser uti strafflagen i öfrigt taga i öfvervägande, huruvida ej 6 kap. i strafflagen borde så ändras, att deraf tydligt framginge, att den, hvilken blifvit förvunnen till sådan delaktighet i brott, hvarom förmäles i 3 kap. 10 § af nämnda lag, må kunna kännas skyldig att gälda den genom brottet åstadkomna skada»*. Jag anhåller således, att kammaren med afslag å utskottets utlåtande måtte komma till ett sådant beslut och på det sättet bifalla min motion.

Vidare yttrade:

Herr Lilienberg: Derest motionären gjort sitt förslag mera omfattande, så att det kommit att omfatta hvarje rätt till stulet gods, tror jag, att utskottet skulle hafva egnat detsamma större sympati, än nu varit förhållandet. Emellertid har nu, såsom vi hört, Första Kammaren fattat ett beslut i denna fråga, som i viss mån går motionärens önsknings till mötes, och hvarmed motionären förklarar sig nöjd, och ehuru jag för min del anser den princip, hvarpå förslaget grundar sig vara väl sträng, så vill jag med anledning af den ordalydelse, som Första Kammarens beslut fått, icke motsätta mig, att äfven denna kammare biträder samma beslut.

Herr Widström: Jag ber att få instämma uti hvad, som yttrats af båda de föregående talarne och tror, att ett beslut i detta syfte blefve i konsekvens med hvad lagutskottet i en del af sin motivering yttrat, nemligen om skyldighet för den, som inlåtit sig i handel med misstänkt person, att återställa sjelfva den sak, som han tillhandlat sig, om han har den kvar hos sig, hvarför rimligtvis ock borde följa skyldighet att utgifva ersättning för saken, om han till annan person afyttrat densamma.

Häruti instämde herrar *Lyth*, *Berg* i Eksjö, *Waldenström* i Visby och vice talmannen *Sven Nilsson*.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt herr talmannen gifvit proposition först på bifall till utskottets hemställan och derefter å det af herr Lind under öfverläggningen framställda yrkande, beslöt kammaren, med bifall till sistnämnda yrkande, att i anledning af förevarande motion i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vid granskning af gällande bestämmelser uti strafflagen i öfrigt taga i öfvervägande, huruvida ej 6 kapitlet i strafflagen borde så ändras, att deraf tydligt framginge, att den, hvilken blifvit förvunnen till sådan delaktighet i brott, hvarom förmåles i 3 kap. 10 § af nämnda lag, må kunna kännas skyldig att gälda den genom brottet åstadkomna skada.

Om tillägg
till 3 kap.
10 § straff-
lagen.
(Forts.)

§ 14.

Föredrogs och bifölls lagutskottets utlåtande n:o 18, i anledning af väckt motion angående tillägg till 104 § utskönningslagen.

§ 15.

Likaledes bifölls Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts härför föredragna utlåtande n:o 1, med anledning af väckt motion angående ändring i kongl. förordningen om utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 i afseende å idkande af landthandel.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

bevillningsutskottets betänkande n:o 2, angående villkoren för tillverkning af bränvin; samt

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 1 (i samlingen n:o 3), med anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folkskolorna;

n:o 2 (i samlingen n:o 4), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående statsbidrag till undervisning i qvinlig slöjd; och

n:o 3 (i samlingen n:o 5), med anledning af väckt motion om indragning af den agrikulturkemiska försöksanstalten vid Ultuna samt om offentliggörande af en öfver resultaten vid anstalten utarbetad sammanfattning.

Kammaren beslöt, att dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag angående kammarens i detta sammanträde fattade beslut.

Andra Kammarrens Prot. 1888. N:o 11.

§ 18.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>A. Liljeqvist</i>	under 8 dagar fr. o. m. den 27 dennes,
» <i>O. Melin</i>	» 8 » » » 27 »
och » <i>E. A. Edelstam</i>	» 11 » » » 25 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. half 4 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Tisdagen den 28 februari

kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Herr statsrådet m. m. *G. W. Lönegren* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående stambanans genom öfre Norrland sträckning mellan Skorped och Vännäs.

Denna kongl. proposition bordlades.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:

bevillningsutskottets betänkande n:o 2; samt

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtanden n:is 1, 2 och 3 (i samlingen n:is 3, 4 och 5).

§ 3.

Föredrogos och godkändes

dels nedannämnda förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

af konstitutionsutskottet:

n:o 10, angående af Riksdagen beslutade ändringar i rikets grundlagar;

af Riksdagens kansli:

n:o 11, angående verkställd omröstning öfver högsta domstolens ledamöter;

n:o 13, angående val af justitieombudsman och hans efterträdare;
dels ock Riksdagens kanslis förslag till Riksdagens förordnanden:

n:o 12, för de utsedde ledamöterna i komitén för tryckfrihetens vård;

n:o 14, för borgmästaren m. m. Eskilander Thomasson att vara Riksdagens justitieombudsman;

n:o 15, för revisionssekreteraren m. m. Magnus Vilhelm Huss att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes lagutskottets utlåtanden:

n:o 22, i anledning af väckta motioner om ändringar i konkurslagen den 18 september 1862;

n:o 23, i anledning af väckt motion om ändring i gällande lagbestämmelser rörande ränta å försträckningar i penningar;

n:o 24, i anledning af väckt motion om ändrade bestämmelser i fråga om domhafvandes skyldighet att utfärda uppsproslistor; samt

n:o 25, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 15 kap. 11 § kyrkolagen.

Dessa ärenden skulle å föredragningslistan för morgondagens sammanträde uppföras framför de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *P. G. Petersson* i Brystorp under 8 dagar fr. o. m. den 7 nästkommande mars.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ till 3 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.
